

Základná škola, Francisciho 11, 054 01 Levoča

OŠSVZaŠÚ
PaedDr. Mária Choborová
Námestie M. Pavla 4
054 01 Levoča

Váš list číslo/zo dňa

Naše číslo
LE-2024/42-ZŠ

Vybavuje/linka
Mgr. V. Adamkovičová/0910 867 463

Levoča
12.06.2024

Vec

Písomné vyjadrenie k UZNESENIU č. 62 z 12. zasadnutia Mestského zastupiteľstva konaného dňa 15.02.2024

Prevenca nežiaduceho správania v bola zameraná na elimináciu rizík v školskom prostredí, na vytváranie pozitívnej klímy v škole a v triedach, na podporu získavania a osvojovania si sociálnych zručností žiakov, ako i na zvyšovanie citlivosti a vnímavosti žiakov a zamestnancov školy na problematiku šikanovania.

Realizácia prevencie prebiehala v súlade s Akčným plánom riešenia šikanovania v školách a školských zariadeniach na roky 2022-2023, opierala sa o Smernicu č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach. Východiskovým bodom pri prevencii rizikového správania boli taktiež materiály Ministerstva školstva, ktoré zhrňa Sprievodca školským rokom 2023/2024.

Spolupracovali sme s Centrom poradenstva a prevencie, Ružová 91/1, 054 01 Levoča, Súkromný centrom poradenstva a prevencie v Spi Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Poprade, detašované pracovisko Levoča - oddelenie sociálno – právnej ochrany detí a sociálnej kurately- súčinnosť školy pri plnení výchovných opatrení (záškoláctvo, pohovor, napomenutie, dohľad, ústavná výchova, trestná činnosť – LE, PP), Regionálnym úradom verejného zdravotníctva v Poprade, Okresným riaditeľstvom policajného zboru v Poprade, Mestskou políciou, príslušnými zdravotníckymi zariadeniami, MVO (mimovládne organizácie zaoberajúce sa ochranou detí a mládeže – OZ Centrum ochrany detí, www.ochranadeti.sk), Chránime deti - ochrana na školách - určený policajt v súvislosti s ochranou mäkkých cieľov na školách - referent Stržm. Samuel Gurčík, Podprápor. Ondrej Suchý. Aktivity realizované odbornými zamestnancami centier sú integrálnou súčasťou, slúžiacou na elimináciu a riešenie nežiaduceho správania. Kooperácia s vyššie uvedenými inštitúciami sú na veľmi dobrej úrovni, smerujúce k napĺňaniu potrieb žiakov.

Prevenca v širšej rovine je realizovaná prostredníctvom identifikácie a zabezpečenia kritických miest – kamerový systém na chodbách školy, vo vestibule, pred vchodom do budovy školy.

MONITOROVANIE A ODHAĽOVANIE NEGATÍVNYCH JAVOV V SPRÁVANÍ ŽIAKOV A PRÍZNAKY ŠIKANOVANIA NA ŠKOLE JE REALIZOVANÉ RÔZNYMI SPÔSOBAMI, VRÁTANE NASLEDUJÚCICH:

1. Sledovanie správania sa žiakov zamestnancami školy – zamestnanci (najmä učitelia) sú prvou líniou pri monitorovaní správania sa žiakov. Sledujú zmeny v správaní, výkonnosti, alebo sociálnych interakciách žiakov na hodinách, pri dozoroch na chodbách, v školskej jedálni.
2. Spolupráca s rodičmi – komunikácia s rodičmi je kľúčová pri odhaľovaní negatívnych javov, škola zabezpečuje možnosť nahlásiť prípady podozrenia na šikanovanie a informuje o opatreniach, ktoré prijíma na ich riešenie, rodičia sú bezodkladne informovaní o zmene správania svojho dieťaťa a môžu poskytnúť ďalšie informácie, ktoré by mohli pomôcť identifikovať problémy. Komunikácia je možná štyrmi komunikačnými kanálmi – osobné stretnutie, emailom, EduPage, telefonicky.
3. Vzdelávanie žiakov, učiteľov, rodičov o šikanovaní. Je jasne stanovené, čo sa považuje za šikanovanie, aké sú možné dôsledky. Realizujeme v škole aktivity na budovanie empatie, rešpektu voči ostatným.
4. Podpora inkluzívneho vzdelávania – v škole máme Školský podporný tím.
5. Monitorujeme školské prostredie, dohľad nad aktivitami,
6. Spolupracujeme s rodinami žiakov, so špecialistami – školský špeciálny pedagóg, psychológ, sociálni pracovníci.
7. Dotazníky, alebo prieskumy používame na zhromažďovanie informácií o správaní žiakov, Tieto nástroje sú anonymné.

PREVENTÍVNE PROGRAMY REALIZOVANÉ V OBLASTI PREVENČIE RÔZNYCH NEGATÍVNYCH JAVOV, ZAMERANÉ NA PODPORU ZDRAVÉHO A BEZPEČNÉHO PROSTREDIA KAŽDOROČNE ORGANIZOVANÉ ŠKOLOU:

1. Programy na rozvoj sociálnych a emocionálnych zručností.
2. Programy na prevenciu šikanovania.
3. Programy na prevenciu drogového zneužívania.
4. Programy na podporu duševného zdravia.
5. Programy na prevenciu problémov s obezitou a zlou výživou.
6. Programy na podporu bezpečnosti online.

ŠKOLENIA PEDAGOGICKÝCH A ODBORNÝCH ZAMESTNANCOV V OBLASTI PREVENČIE SOCIÁLNO-PATOLOGICKÝCH JAVOV:

1. „Prevencia a riešenie šikanovania“ – aktivita pre pedagogických a odborných zamestnancov realizovaná CPaP v Levoči.
2. Celoročne majú pedagogickí a odborní zamestnanci možnosť študovať záznamy z webinárov. E-mailovou komunikáciou bola všetkým poslaná nasledujúca informácia:

V kontexte rezonujúcej témy šikany v školstve sme sa rozhodli osloviť všetky školy na Slovensku a odporučiť Vám naše tri webináre o šikane s našou lektorkou Mgr. Ninou Oravcovou. Záznamy z webinárov sú voľne prístupné na odkazoch nižšie a môžu pomôcť Vaším kolegom pri rozpoznávaní a riešení nižších stupňov šikany na škole:

- Šikana: https://youtu.be/5i8oM_0Xiki
- Šikana: Práca s agresorom a obeťou: <https://youtu.be/4xQDMB-ZOg8>

Základná škola, Francisciho 11, 054 01 Levoča

- Šikana voči pedagógom: <https://youtu.be/s5zeySDfrjA>

Pozn.: V niektorých častiach sa, prirodzene, obsahy webinárov prekrývajú. Veríme, že aj pozretie si našich webinárov môže pomôcť eliminovať tento pretrvávajúci problém na školách. Vopred ďakujeme za zdieľanie s Vašími pedagógmi. S pozdravom, Ľubomír Billý koordinátor pre základné školy

Všetky aktivity na podporu prevencie sociálno-patologických javov v škole realizujeme v škole každoročne. Ich cieľom bola podpora sociálnych zručností žiakov, spolupráca, solidarita. Súčasťou písomného vyjadrenia sú prílohy, ktoré sú taktiež dôkazom realizovania preventívnych aktivít v oblasti prevencie sociálno-patologickým javom v našej škole.

PRÍLOHY:

- Príloha č. 1 – Prezentácia v printovej podobe.
- Príloha č. 2 – Čo by ste mali vedieť, ak sa necítite v bezpečí.
- Príloha č. 3 – Šikanovanie.
- Príloha č. 4 – Objednávka aktivít v spolupráci s CPaP v Levoči.
- Príloha č. 5 – Dotazník o triede.
- Príloha č. 6 – Dotazník „Naša trieda“.
- Príloha č. 7 – Klíma školskej triedy.
- Príloha č. 8 – OR PZ v Poprade.
- Príloha č. 9 – Prevencia a riešenie šikanovania – študijný materiál pre PZ a OZ školy.
- Príloha č. 10 – Smernica č. 36/2018.

ZÁKLADNÁ ŠKOLA

FRANCISCIHO 11
054 01 Levoča
pečiatka školy
-1-

Mgr. Viera Adamkovičová
riaditeľka

Príloha č. 1

ZÁKLADNÁ ŠKOLA
FRANCISCIHO 11
LEVOČA

PREVENCIA NEGATÍVNYCH
JAVOV A ŠIKANOVANIA

**MONITOROVANIE A
ODHAĽOVANIE NEGATÍVNYCH
JAVOV V SPRÁVANÍ ŽIAKOV A
PRÍZNAKOV ŠIKANOVANIA NA
ŠKOLE JE REALIZOVANÉ
RÔZNYMI SPÔSOBAMI, VRÁTANE
NASLEDUJÚCICH:**

- **Sledovanie správania zamestnancami školy:** Zamestnanci školy (najmä učitelia) sú prvou líniou obrany pri monitorovaní správania žiakov. Sledujú zmeny v správaní, výkonnosti alebo sociálnych interakciách žiakov na hodinách, pri dozoroch na chodbách, v školskej jedálni.

MONITOROVANIE A ODHAĽOVANIE NEGATÍVNYCH JAVOV V SPRÁVANÍ ŽIAKOV A PRÍZNAKOV ŠIKANOVANIA NA ŠKOLE JE REALIZOVANÉ RÔZNYMI SPÔSOBAMI, VRÁTANE NASLEDUJÚCICH:

POZVÁNKA

20. 12. 2023

Rodičovské združenie pri ZŠ Francisciho 11
v Levoči

OZNÁMENIE

Vážení rodičia,

oznamujeme Vám, že dňa 11.01.2024 (štvrtok) o 16:00 sa bude konať triedne rodičovské združenie v kmeňových triedach.

Ing. Miriam Koščová
predseda RŠ a RR

19., 20., 21. školský (1., 2., 3. kalendárny) týždeň: 01.01.24 – 19.01.24
Úloha č. 141 / 2023 - 2024

TRIEDNE RODIČOVSKÉ ZDRUŽENIE (RZ)

T: 11.01.2024 - štvrtok

Čas: 16.00h

Kde: kmeňové triedy

Oznam rodičom prostredníctvom EduPage, prípadne pomocou iných komunikačných prostriedkov, prípadne zápisom do ŽK – zostáva v režii TU.

Návrh programu RZ:

Výchovno – vzdelávacie výsledky žiakov za I. polrok šk. roka 2023/2024, šikanovanie v školách, predpokladaný termín hodnotiacej PR – 25.01.2024(štvrtok), poprosiť rodičov o

Spolupráca s rodičmi:

- **Otvorená komunikácia:** Udržiavanie otvorenej a dvojstrannej komunikácie medzi školou a rodičmi je kľúčové. Škola zabezpečuje možnosť nahlásiť prípady šikanovania a informuje o opatreniach, ktoré prijíma na ich riešenie.
 - Komunikácia s rodičmi je kľúčová pri odhaľovaní negatívnych javov.
- Rodičia sú bezodkladne informovaní o zmene správania svojho dieťaťa a môžu poskytnúť ďalšie informácie, ktoré by mohli pomôcť identifikovať problémy.
 - Komunikácia cez EduPage, telefonicky, emailom, pozvanie rodičov do školy.
- **Informovanosť a vzdelávanie:** Škola informuje rodičov o význame prevencie a riešenia šikanovania. Poskytuje informácie o príznakoch, dôsledkoch a stratégiách riešenia šikanovania, pomáha rodičom lepšie pochopiť túto problematiku a angažovať sa v jej riešení.
 - Rodičovské združenia.

- **Školský program a politika:**
- **Vzdelávanie žiakov, učiteľov a rodičov** o šikanovaní, identifikácia rizikových situácií, posilňovanie sociálnych zručností a metódy riešenia konfliktov.
- Jasne stanovené, čo sa považuje za šikanovanie, aké sú dôsledky pre šikanovateľov a poskytovanie mechanizmov na nahlásenie prípadov šikanovania.
- **Aktivity na budovanie empatie, sebedomia a rešpektu voči ostatným, aktivity na budovanie priateľských vzťahov medzi žiakmi.**
- **Podpora inkluzívneho vzdelávania**, ktoré zahŕňa všetkých žiakov bez ohľadu na ich schopnosti, pohlavie, etnický pôvod alebo iné charakteristiky. Podpora pre študentov so špeciálnymi potrebami.
- **Monitorovanie školského prostredia, dohľad nad aktivitami, spolupráca s miestnymi bezpečnostnými orgánmi** a opatrenia na prevenciu prístupu neoprávnených osôb do školy.
- **Spolupráca s rodinami žiakov**, podpora riešenia problémov spojených so vzdelávaním a správaním ich detí. Poradenstvo, vzdelávanie rodičov (EduPage) na podporu komunikácie medzi školou a domovom.
- **Spolupráca so špecialistami** ako sú školskí špeciálni pedagógovia, psychológovia, sociálni pracovníci na identifikáciu a riešenie problémov spojených so sociálno-patologickým správaním.
- **Sledovanie správania žiakov.** Najmä sledovanie vzdelávacích výsledkov, dochádzky, správania voči spolužiakom a učiteľom, ako aj ďalších indikátorov.

**P R E V E N T Í V N E P R O G R A M Y , K T O R É S Ů
Z A M E R A N É N A P O D P O R U Z D R A V Ě H O A
B Ě Z P Ě Č N Ě H O P R O S T R E D I A , S O C I Á L N Y A
E M O C I O N Á L N Y R O Z V O J Ž I A K O V A P R E V E N C I U
R Ő Z N Y C H N E G A T Í V N Y C H J A V O V K A Ž D O R O Č N Ě
O R G A N I Z O V A N É N A Š K O L E**

- **Programy na rozvoj sociálnych a emocionálnych zručností:** Tieto programy sa zameriavajú na posilnenie emocionálnej inteligencie, zlepšenie komunikačných a medziľudských zručností riešenie konfliktov,
- **Programy na prevenciu šikanovania:** Tieto programy zahŕňajú vzdelávacie aktivity o šikanovaní, podporu kultúry úcty a inkluzivnosti, tréning pre učiteľov a žiakov na riešenie konfliktov a mechanizmy na nahlásenie prípadov šikanovania,
- **Programy na prevenciu drogového zneužívania:** Tieto programy poskytujú informácie o rizikách užívania drog, podporujú zdravý životný štýl a posilňujú rezistenciu voči tlaku vrstevníkov. Tieto programy zahŕňajú vzdelávacie aktivity, osvetové kampane,
- **Programy na podporu duševného zdravia:** Tieto programy zahŕňajú vzdelávacie aktivity o duševnom zdraví, podporu sebaúcty a sebaaprijatia, poskytovanie prístupu k psychologickému poradenstvu a podporu pre žiakov s duševnými ťažkosťami,
- **Programy na prevenciu problémov s obezitou a zlou výživou:** Podpora zdravej výživy a aktívneho životného štýlu. Tieto programy zahŕňajú vzdelávacie aktivity o zdravej výžive, cvičebné aktivity, športové programy,
- **Programy na podporu bezpečnosti online:** V súvislosti s rastúcou digitalizáciou naša škola implementovala programy na podporu bezpečnosti online. Tieto programy zahŕňajú vzdelávanie o bezpečnosti online, osvetové kampane o kyberšikane a kybernetickej bezpečnosti, bezpečné používanie internetu.

ŠIKANOVANIE – AKTIVITY – PREVENCIA

- 1. školský deň v každom školskom roku – vnútorný poriadok školy a v rámci toho správanie sa žiakov jeden voči druhému,
- Celoškolské RZ na začiatku každého školského roka – okrem pokynov, VPŠ aj Smernica o šikanovaní, prejavoch šikanovaného dieťa, informácia o fungovaní ŠKOLSKEHO PODPORNEHO TÍMU a možnosti obrátiť sa na nich kedykoľvek,
- THF venovaná ŠIKANOVANIU,
- neformálne rozhovory TU, koordinátora primárnej prevencie, výchovného poradcu, členov ŠPT s deťmi,
- skrinky na mobily v triedach II. stupňa od r. 2019,
- DO FÉNIX – množstvo aktivít na spoluprácu detí navzájom, na naučenie sa tolerovať jeden druhého,
- Sociometria – sociálny pedagóg – 7. ročník, 3. ročník, 4. ročník už absolvovali,
- Podozrenie na šikanovanie bolo v III. A – nahlásil rodič v prvý školský deň školského roka 2023/2024, postup podľa smernice – nepotvrdilo sa, vyzeralo to tak, že rodič presvedčal svoje dieťa, že je šikanované,
- Ublíženie na zdraví v VII. B triede, pri vyšetrovaní vyšlo na povrch, že 2 spolužiaci sa nesprávali k spolužiakovi, ktorému bolo ublížené na zdraví, celkom v poriadku. Rodič našiel na tele ublíženého modriny. Nakoniec vysvitlo, že aj ten, ktorému bolo fyzicky ublížené, nebol celkom bez viny. Všetci aktéri mali výchovné opatrenia vrátane toho ublíženého žiaka,
- Momentálne čakáme na termín CPaP na začatie preventívneho programu v III. B nakoľko rodič nám avizoval možné šikanovanie spolužiakov jeho synovi.

„NEZABUDNUTÍ SUSEDIA“ – CELOSLOVENSKÁ
SPOMIENKOVÁ TRYZNA PRI PRÍLEŽITOSTI DŇA
OBETÍ HOLOKAUSTU A RASOVÉHO NÁSILIA

CVIČENIA V PRÍRODE (I. stupeň) – Jeseň 2023

ÚČELOVÉ CVIČENIA (II. stupeň) - Jeseň 2023

ČO SA SMIE A ČO NIE (beseda žiakov 2. roč. a
zamestnankyne CPaP v LE)

- JABLČKOVÝ BEH DETÍ V ŠKD,
 - LEOVE DOBRODRUŽSTVÁ
 - Preventívny program sociálneho a emocionálneho rozvoja žiakov.
- Cieľom preventívneho programu je znížovanie výskytu konfliktných situácií v rovesníckom kolektíve a aplikovanie nenásilnej komunikácie pri predchádzaní sociálno-patologických javov (nielen v školskom prostredí).
- Program je zameraný na nasledujúce oblasti:
- emócie, rozvoj empatie a emocionálnej inteligencie
 - riešenie konfliktných a záťažových situácií
 - prosociálne správanie
 - posilňovanie vzťahov v skupine, priateľstvo
 - posilňovanie sebadôvery, pozitívne sebahodnotenie
 - vnímanie inakosti, podpora vzájomnej tolerancie
 - aktívne počúvanie/sluchové vnímanie
- Trvanie preventívneho programu: 8 stretnutí.

- **DEŇ ZDRAVEJ VÝŽIVY**
Prednáška s výživovou poradkyňou Mgr. A. Šaradinovou venovaná zdravej výžive a jej významu pre naše zdravie.
- **13. – 19.november – EURÓPSKY TÝŽDEŇ BOJA PROTI DROGÁM.**
- **ODBORNO-METODICKÝ SEMINÁR NA TÉMU POSKYTOVANIE PODPORŇNÝCH OPATRENÍ PRE ŽIAKOV ZŠ.**

- MIMORIADNE RZ V TRIEDE VII. B ZA ÚČASTI ZAMESTNANCA CPaP V LEVOČÍ.
- ZÍSKAVANIE SOCIÁLNYCH ZRUČNOSTÍ.
- INAKOSŤ BEZ HRANÍC
Témou zážtkovo - edukatívneho programu je dyspraxia. Je to rozvojová koordinačná porucha (dyspraxia) - ochorenie motoriky. Dieťa pôsobí na svoj vek príliš nemotorne a ochorenie mu komplikuje bežný život. Tiež sa môže neprijemne prejavíť v budúcom, dospelom živote. Ochorenie zasahuje hrubú motoriku (kontrolovaný pohyb celého tela, paží a nôh využívajúci veľké svaly) aj jemnú (koordinácia malých svalov, napríklad súlad pohybu ruky, prstov s očami). Dyspraxia nevzniká pre zlú starostlivosť alebo nedostatok príležitostí dieťaťa nadobudnúť rovnaké motorické schopnosti, ako majú jeho rovesníci. Prejavuje sa u detí doma aj v škole. Ochorenie zasahuje tri - až štyrikrát častejšie chlapcov ako dievčatá a neraz býva prehliadané. Diagnostikované býva asi okolo piateho roku dieťaťa.

- **„NÁSTRAHY INTERNETU“** .
- **DEŇ BEZPEČNÉHO INTERNETU**.
- **BRAILLOVO PÍSMO**
Žiaci sa počas tohto programu zoznámili s učebnými pomôckami, ktoré nevidiaci používali v minulosti, ale aj s takými, ktoré používajú dnes. Dozvedia sa napríklad aj to, ako sa nevidiaci učia čítať a ako sa pohybujú a orientujú v neznámom priestore pomocou vodiacej línie a slepeckej bielej palice.
- **ZELENÝ ŠTVRTOK – ZÁŽITKOVO – EDUKATÍVNY PROGRAM „PREKROČME BARIÉRU TICHU“**. Program v múzeu prepája farby, ktoré sú pre jednotlivé postihnutia špecifické.

- FILIP V KRAJINE ZDRAVIA INTERAKTÍVNY EDUKAČNÝ A DIVADELNÝ PROGRAM.
- „ PREVENCIA A RIEŠENIE ŠIKANOVANIA“. (CPaP v Levoči, ped. zamestnanci).

V kontexte rezonujúcej témy šikany v školstve sme sa rozhodli oslovit' všetky školy na Slovensku a odporučiť Vám naše tri webináre o šikane s našou lektorkou Mgr. Ninou Oravcovou. Záznamy z webinárov sú voľne prístupné na odkazoch nižšie a môžu pomôcť Vaším kolegom pri rozpoznaní a riešení nižších stupňov šikany na škole:

- Šikana: https://youtu.be/5i8oM_0XikI
- Šikana: Práca s agresorom a obeťou: <https://youtu.be/4xQDMB-Zog8>
- Šikana voči pedagógom: <https://youtu.be/s5zeySDfrjA>

- ČAS PREMIEN.
- „ZDRAVÝ ŽIVOTNÝ ŠTÝL“ (beseda žiakov 3. roč. a zamestnankyne CPaP v Levoči).
- PREVENTÍVNY PROGRAM SOCIÁLNEHO A EMOCIONÁLNEHO ROZVOJA ŽIAKOV.
- DEŇ ZEME.
- ERAZMUS + MOBILITA DO FÉNIX.
- „SPRÁVAME SA BEZPEČNE“.
- AKO SPRÁVNE TRIEDIŤ ODPAD.

ŠIKANOVANIE – AKTIVITY - PREVENCIA

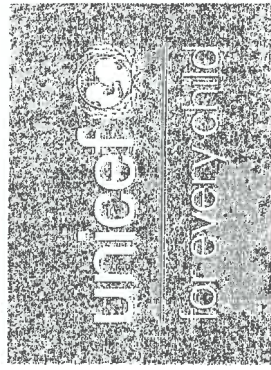
- Sociometria v 5., 6., 8. a 9. ročníku,
- beseda s policajným zborom,
- strážmajster S. Gurčík, podpráporčík Ondrej Suchý,
- žiaci sa môžu obrátiť na výchovnú poradkyňu Ing. M. Rovderovú a koordinátorku prevencie Ing. K. S. Šafárovú.

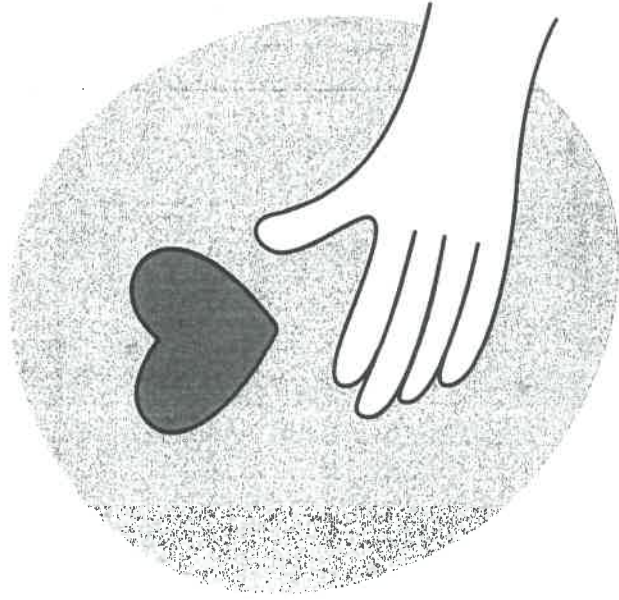
ĎAKUJEM ZA POZORNOST!

ČO BY STE MALI VEDIEŤ, AK SA NECÍŤTE V BEZPEČÍ

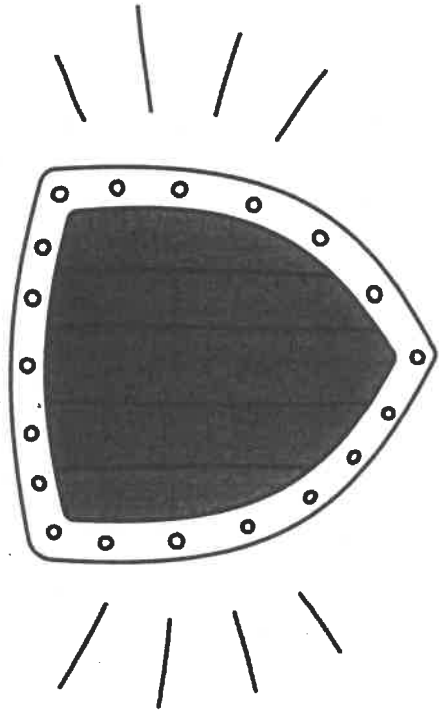

Pomoc je bezplatná

Pomoc a služby poskytované humanitárnymi organizáciami sú pre všetkých bezplatné. Žiadna osoba poskytujúca pomoc nemá nikdy právo požadovať peniaze alebo služby, vrátane sexuálnych služieb, výmenou za poskytnutú pomoc.

Príloha č. 2

Máte právo na ochranu a pomoc

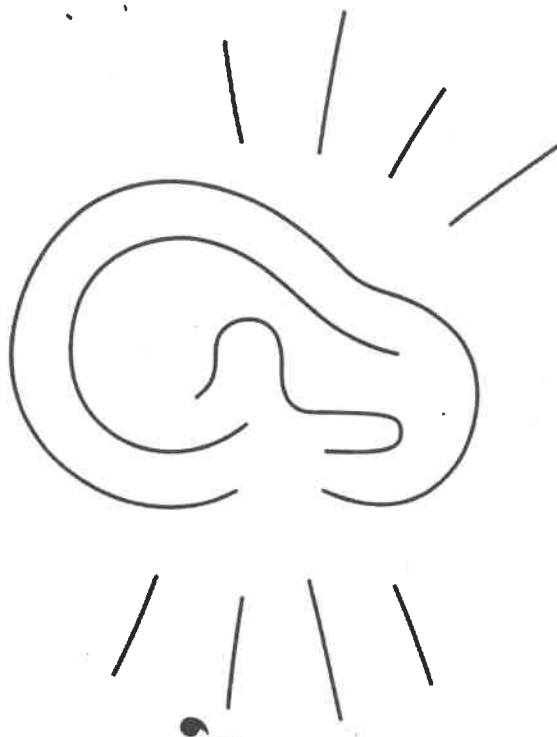
Vaša bezpečnosť je našou najvyššou prioritou. Pomôžeme vám získať pomoc, ktorú potrebujete.

Budeme vás počúvať a zachováme diskretnosť

Nikdy vás nebudeme viniť z toho, čo sa stalo. Nahlásením problému nikdy nestratíte právo získať pomoc, ktorú potrebujete.

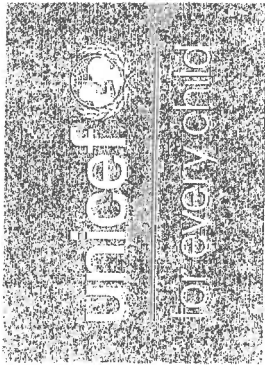
Sme tu, aby sme vás podporili bez ohľadu na situáciu. Ak chcete nahlásiť problém a požiadať o pomoc, môžete sa porozprávať so zamestnancom alebo nájsť iného človeka, s ktorým sa vám dobre komunikuje.

Ak chcete informáciu nahlásiť diskretné, použite nasledujúci kontakt:

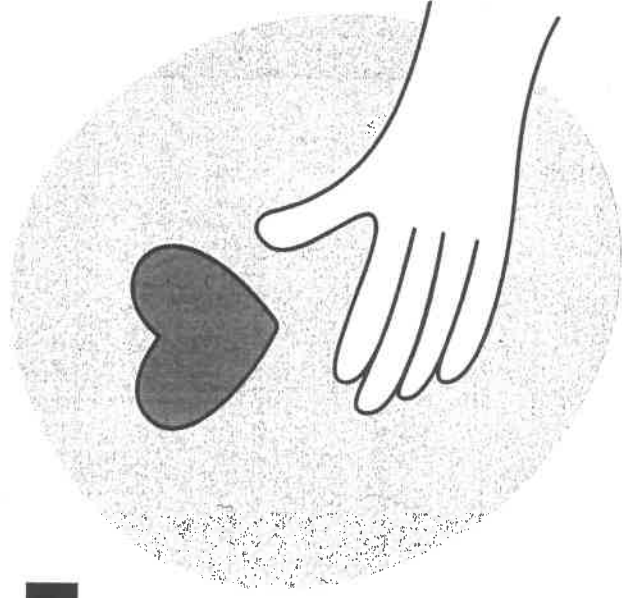
playhubssk@gmail.com

ЩО ПОТРІБНО ЗНАТИ, ЯКЩО ВИ НЕ ПОЧУВАЄТЕСЯ В БЕЗПЕЦІ

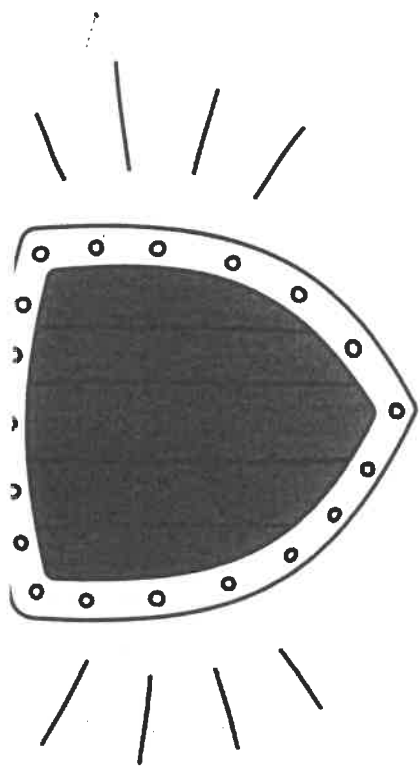

ВСЯ ДОПОМОГА НАДАЄТЬСЯ БЕЗКОШТОВНО

Будь-яка допомога та послуги надаються гуманітарними організаціями для всіх безкоштовно. Жодна особа, яка надає допомогу, ніколи не має права вимагати гроші чи послуги, включаючи сексуальні послуги, взамін за надану допомогу.

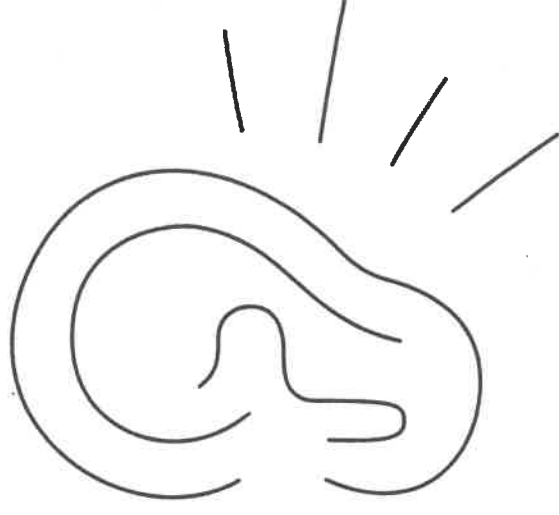
**ВИ МАЄТЕ ПРАВО НА ЗАХИСТ
ТА ДОПОМОГУ**

Ваша безпека для нас є головним пріоритетом. Ми допоможемо Вам отримати необхідну допомогу.

МИ ВИСЛУХАЄМО ВАС І ЗАБЕЗПЕЧИМО ВАШУ КОНФІДЕНЦІЙНІСТЬ

Вас не будуть звинувачувати в тому, що сталося. Повідомляючи про проблему, Ви ніколи не втрачаєте право на отримання необхідної допомоги.

Ми тут, щоб підтримати Вас, незалежно від ситуації.

Щоб повідомити про проблему та звернутися по допомогу, Ви можете поговорити з працівником, або знайти іншого помічника, з яким Вам буде комфортно поспілкуватися.

Повідомити про проблему можна також приватно:

playhubssk@gmail.com

PLAY & LEARNER CORNER

V partnerstve s:
in partnership with:

Financovanie poskytnúla vláda Spojených štátov.
Funding provided by the Government of the United States.

Škola dokorán – Wide Open School n.o.
www.skoladokoran.sk

Bratislava, 7. 3. 2024

Vážená pani riaditeľka, vážený pán riaditeľ,

v roku 2023 sa Vaša škola zúčastnila programu Discovery Days v Spísskom Hrhove. V rámci tejto aktivity bolo Vašej škole poskytnuté aj materiálne vybavenie (knihy, tulivaky, poličky), pričom toto vybavenie bolo poskytnuté v rámci projektu "Zriadenie center hry a vzdelávania v Slovenskej republike na podporu ukrajinských detí – utečencov", ktorý realizujeme s podporou UNICEF-u.

Na žiadosť UNICEF-u si Vám dovoľujeme zaslať doplnok k poskytnutému vybaveniu. Prosíme vás o vylepenie oboch zaslaných plagátov a vystavenie tabulky na viditeľnom mieste pri zriadenom kútiku.

Dakujeme Vám za spoluprácu!

So srdečným pozdravom,

Erika Szabová

Škola dokorán – Wide Open School n.o.

ŠIKANOVANIE

Šikanovanie je to, keď jedno alebo viac detí **úmyselne** a **opakovane** ubližuje druhým.

Znamená to, že niekto Tebe, alebo niekomu, **kto sa nemôže brániť**, robí niečo nepríjemné, nič, čo si neželá, čo mu ubližuje, alebo ho zraňuje!!

Šikanovanie je aj to:

- keď Ťa spolužiaci opakovane urážlivo prezývajú, posmievajú sa Ti
- keď sa Ti vysmievajú za to, ako sa obliekaš, z akej rodiny pochádzaš, za to, že sa dobre učíš, že poslúchaš učiteľov a pod.
- keď Ťa spolužiak núti urobiť nejakú vec a vyhráza sa Ti, že ak to neurobíš, počarbe Ti zošit, vysype Ti veci z tašky a pod.
- keď Ťa nútia odísť z vyučovania, alebo Ti nedovolia ísť zo školy domov
- keď Ti spolužiak berie desiatu, peniaze alebo osobné veci
- keď Ti spolužiaci robia veci, ktoré sú Ti nepríjemné (napr. nadávajú Ti, strkajú do Teba, schovávajú Ti veci, bijú Ťa)
- keď Ťa spolužiaci ignorujú a nevšímajú si Ťa

Kedy sa voči Tebe niekto správa tak, ako je to vyššie uvedené, potom pravdepodobne si obeťou šikanovania!!!

Ak nezostaneš so svojím problémom sám, ak naberieš odvahu a povieš to niekomu dospelému, určite Ti pomôže problém riešiť a Tvoj život sa opäť vráti do normálnych koľají!!!

Ako sa môžeš brániť, čo môžeš urobiť ???

- Povedz o svojich problémoch rodičom a požiadať ich o radu. Ty ich pomoc a podporu potrebuješ a oni sa určite budú snažiť pomôcť Ti.
- Keď sa to týka školy, zdôver sa triednej pani učiteľnej pani učiteľke alebo obľúbenej pani učiteľke, výchovnej poradkyni alebo aspoň spolužiakovi, ktorý je tvoj kamarát.

So šikanovaním má skúseností **temer 30% detí**. Mnohí sa z týchto psychických, či fyzických zranení len ťažko spamätávajú. **Chyba v žiadnom prípade nie je v Tebe**, ale v zlých vzťahoch medzi žiakmi vašej triedy alebo školy. Niektorí Tvoji rovesníci sú agresívnejší a nedokážu kontrolovať svoje správanie. Nie je to preto, že Ty si zlý, nešikovný, alebo si to zaslúžiš. Nehanbi sa za to, že si obeťou šikanovania!!!

Telefonické kontakty - čísla, na ktorých nájdeš pomoc a podporu

Linka detskej istoty

116111 Linka pomoci pre deti a mladých ľudí na celom Slovensku

Ak sa chcete poradiť, alebo porozprávať na akúkoľvek tému, alebo ste sa ocitli v náročnej situácii a potrebujete pomoc.

Sme podporná komunikačno-poradenská linka a poskytujeme psychologické a sociálne poradenstvo, informácie, prevenciu a krízovú intervenciu.

Volajte: 116111

- NON-STOP
- BEZPLATNE
- ANONYMNE
- PRE CELÉ SLOVENSKO

Četujte: cez www.lidi.sk
Denne 18:00-22:00

Email: 116111@lidi.sk

Linka detskej dôvery

Poskytuje pomoc prostredníctvom: telefónu (0907 401 749 – pracovné dni od 8:00 do 20:00) alebo e-mailu (odkazy@linkadeti.sk)

Koordinátor primárnej prevencie: Ing. Katarína Sydorenko Šafárová

Výchovný poradca: Ing. Rovderová Marcela

OBJEDNÁVKA ODBORNO - METODICKÝCH A PREVENTÍVNYCH AKTIVÍT

Názov školy a adresa:	Základná škola, Francisciho 11, Levoča
Výchovný poradca/koordinátor prevencie:	Ing. Marcela Rovderová / Ing. Katarína Sydorenko Šafárová
Telefonický a e-mailový kontakt:	0534512515, katasafka@centrum.sk

1	Ako sa správne učiť- 5.ročník	Október 2023
2	Svetový deň duševného zdravia - 10.10.- 9.ročník	Október2023
3	Konflikty s rodičmi -sú skutočne nevyhnutné.... 8.ročník	Október 2023
4	„Naučme sa spolu vychádzať“- 5. a 7.ročník	November 2023
5	Tabak = tichý nepriateľ zdravia- 6.ročník	November 2023
6	Deň boja proti AIDS – 1.12.- 9.ročník	November 2023
7	Čo sa smie – 2.ročník	December 2023
8	Nástrahy internetu- 6.ročník	December 2023
9	Alkohol alkoholizmus- 6.ročník	Február 2024
10	„Partia alebo samota“- 5.ročník	Február 2024
11	Zdravý životný štýl- 3.ročník	Február 2024
12	Správame sa bezpečne – 4.ročník	Február 2024
13	Poruchy príjmu potravín- dievčatá 9.ročník	Marec 2024
14	Kyberšikana – 6.ročník	Marec 2024
15	Obchodovanie s ľuďmi - 9.ročník	Apríl 2024
16	Svetový deň boja proti drogám – 21.6.- 7. a 8. ročník	Máj 2024
17	Agresivita v nás – 8. ročník	Máj 2024

Podpis riaditeľa a pečiatka školy:

DOTAZNÍK O TRIEDE

Odpoveď, ktorú vyberieš, vyznač krížikom na príslušný obodkovaný riadok.

Si : chlapecdievča (vyber jednu z možností)

1. So vzťahmi medzi žiakmi v triede som (vyber jednu z možností) :

- spokojný/á
 skôr spokojný/á
 ani neviem
 skôr nespokojný/á
 nespokojný/á

Niekedy jeden alebo viac žiakov z triedy naschvál a opakovane ubližuje niekomu, kto sa tomu nemôže účinne brániť. Robia mu, čo je mu nepríjemné, čo ho ponižuje alebo ho to jednoducho bolí - strkajú do neho, nadávajú mu, bijú ho, schovávajú mu alebo berú veci, desiaty, peniaze a pod.. Ale môžu mu znepríjemňovať život aj inak - posmieávajú sa mu, ohovárajú ho, ignorujú ho, navádzajú spolužiakov, aby s ním nehovorili a nevšimli si ho. Takéto konanie sa často deje skryto a my sa o ňom môžeme dozvedieť neskoro alebo vôbec nie. Preto potrebujeme tvoju pomoc. Tvoje odpovede nám pomôžu vytvoriť bezpečnejšie prostredie pre žiakov v škole.

2. Stalo sa ti niekedy, že by ti niekto zo žiakov z triedy, komu sa nemôžeš účinne brániť, naschvál a opakovane ubližoval?

(Vyber jednu z možností)

áno nie

3. Ako ti ubližoval alebo ubližovali?

ignorovanie	výsmech	ohováranie
branie vecí	nadávký.....	ponižovanie
vyhrážanie	fackovanie	bitie
kopanie.....	rany päšťou	inak
napíš prosím ako:		

4. Ako často to bolo? (Vyber jednu z možností)

skoro každý deň
 skoro každý týždeň
 asi raz za mesiac
 menej ako raz za mesiac
 len raz

5. Keď je ti takto ubližované, čo najčastejšie robíš?

(Vyber jednu z možností)

snažím sa utiecť.....

robím, že mi to nevadí

bránim sa, ale nepomáha to

bránim sa a hneď to prestane

vraciam mu / im to

niečo iné

napiš prosím čo :

6. Kde ti takto bolo ubližované?

(Môžeš vybrať viac možností)

v triede

na chodbe

v šatni

na záchode

v jedálni

v telocvični

cestou do školy alebo zo školy

inde

napiš prosím kde :

7. Keď ti takto bolo ubližované, pomohol ti niekto?

(Môžeš vybrať viac možností)

A áno N nie

triedny učiteľ/ka A N

iný/á učiteľ/ka A N

niekto zo žiakov A N

niekto iný A N

napiš kto:

8. Ak áno, na ako dlho to pomohlo? (Vyber jednu z možností)

len v tej chvíli

na dlhšiu dobu

navždy

9. Zveril/a si sa niekomu s tým, že je ti takto ubližované?

(Môžeš vybrať viac možností)

A áno N nie

rodičom A N

starým rodičom A N

triednemu učiteľovi alebo učiteľke A N

inému učiteľovi alebo učiteľke A N

kamarátovi alebo kamarátke A N
niekomu ďalšiemu A N
napíš komu:

10. Poznáš v triede niekoho, komu nejaký spolužiak z triedy v tomto školskom roku naschvál a opakovane ubližoval, alebo stále ubližuje, a on sa tomu nedokáže účinne brániť?

(Vyber jednu z možností)

nie áno koľkých?.....

11. Ako mu ubližoval alebo ubližovali?

(Môžeš vybrať viac možností)

ignorovanie	výsmech	ohováranie
branie vecí	nadávký.....	ponižovanie
vyhrážanie	fackovanie	bitie
kopanie.....	rany päsťou	inak

Vypíš prosím ako:

12. Ako často to bolo?

(Vyber jednu z možností)

skoro každý deň

skoro každý týždeň

asi raz za mesiac

menej ako raz za mesiac

len raz

13. Poznáš v triede niekoho, kto naschvál a opakovane ubližoval spolužiakovi z triedy, ktorý sa tomu nedokázal účinne brániť?

(Vyber jednu z možností)

nie

áno..... jedného dvoch troch..... štyroch..... piatich

viac ako piatich väčšina spolužiakov

14. Čo si väčšinou urobil/a, keď si to videl/a?

(Vyber jednu z možností)

nič

pridal/a som sa k tomu

požiadal/a som niekoho o pomoc

povedal/a som mu/im, aby mu neubližovali

bránil/a som mu/im v tom

niečo iné

napíš prosím čo :

Ďakujeme Ti za Tvoje odpovede.

Pohľad žiaka na druhých

1. Kto ubližuje slabším?
2. Kto sa zastáva slabších?
3. Kto zastrašuje a ponižuje spolužiakov?
4. Kto je priateľský a kamarátsky?
5. Kto používa násilie proti druhým?
6. Kto zosmiešňuje spolužiakov?.....
7. Koho považuješ za najbystrejšieho?
8. Kto najviac podpichuje (rýpe)?
9. Kto sa stáva terčom rôznych vtipov a žartov?
10. S kým je najväčšia sranda?
11. Kto má strach z nejakého spolužiaka?
12. Kto je odvážny a nebojí sa?
13. Kto je ostatnými prehlíadaný a odmietaný?
14. Komu to myslí a má dobré nápady?
15. Kto je fyzicky napadaný a nevie sa brániť?
16. Koho majú radi učitelia?
17. Kto sa najslušnejšie správa k pedagógom?
18. Koho by si chcel za predsedu triedy a prečo?
-

Dotazník – varianta A

Ja a moji spolužiaci

Meno: Trieda: Dátum:

Doplň tieto vety:

1. Každý si myslí, že naša trieda

2. Niektorí spolužiaci

3. Som rád, že

4. Naša trieda vždy

5. Nepáči sa mi, že v triede

6. Učiteľ si myslí, že naša trieda

7. V našej triede je dobré

8. Keď niekto v našej triede

9. Hnevám sa, keď v triede

10. Dobré by bolo, keby

Príloha B

DOTAZNÍK „NAŠA TRIEDA“

Meno:

Trieda:

Škola:

1. V našej triede baví deti práca v škole.	Áno - Nie
2. V našej triede sa deti medzi sebou stále bijú.	Áno - Nie
3. V našej triede medzi sebou často súťažia, aby sa dozvedeli, kto je najlepší.	Áno - Nie
4. V našej triede je učenie ťažké, máme veľa práce.	Áno - Nie
5. V našej triede je každý mojím kamarátom.	Áno - Nie
6. Niektoré deti v našej triede nie sú šťastné.	Áno - NieR
7. Niektoré deti v našej triede sú lakomé.	Áno - Nie
8. Mnoho detí z našej triedy si praje, aby ich práca bola lepšia, ako práca spolužiakov.	Áno - Nie
9. Veľa detí z našej triedy dokáže urobiť svoju školskú prácu bez cudzej pomoci.	Áno - NieR
10. Niektoré deti v našej triede nie sú mojimi kamarátmi.	Áno - NieR
11. Deti z našej triedy majú svoju triedu rady.	Áno - Nie
12. Veľa detí z našej triedy robí spolužiakom naschvál.	Áno - Nie
13. Niektorým deťom v našej triede je nepríjemné, keď nemajú také dobré výsledky ako druhí žiaci.	Áno - Nie
14. V našej triede vedia dobre pracovať len bystré deti.	Áno - Nie
15. Všetky deti z našej triedy sú mojimi dôvernými priateľmi.	Áno - Nie
16. Niektorým deťom sa v našej triede nepáči.	Áno - NieR
17. Určité deti z našej triedy vždy chcú, aby bolo po ich, aby sa im ostatné deti prispôbili.	Áno - Nie
18. Niektoré deti z našej triedy sa vždy snažia urobiť svoju prácu lepšie, ako ostatní.	Áno - Nie
19. Práca v škole je namáhavá.	Áno - Nie
20. Všetky deti sa v našej triede medzi sebou dobre znášajú.	Áno - Nie
21. V našej triede je sranda.	Áno - Nie
22. V našej triede sa deti medzi sebou dosť hádajú.	Áno - Nie
23. Niekoľko detí v našej triede chcú byť vždy najlepší.	Áno - Nie
24. Väčšina detí v našej triede vie, ako má urobiť svoju prácu, vie sa učiť.	Áno - NieR
25. Deti z našej triedy sa majú rady medzi sebou ako priatelia.	Áno - Nie

R – obrátené skórovanie

Hodnotu každej premennej (piatich) u žiaka získame tak, že spočítame počet bodov v príslušnej päťici odpovedí. Tak pri odpovediach na otázky č. 4, 9, 14, 19 a 24 (pri otázke č. 24 v opačnom poradí).

Hodnota každej oblasti (premennej) sa pohybuje do 5 bodov (minimum) maximálne do 15 bodov (maximum).

Údaje za celú triedu môžeme vypočítať dvojakým spôsobom. Prvý spôsob ignoruje problém, či sú získané dáta rozložené normálne a odporúča sa vypočítať aritmetický priemer pre každú z piatich premenných (oblastí).

Druhý postup počíta s tým, že údaje nemusia mať „normálne“ rozloženie, môžu sa približovať kladnému alebo zápornému hodnoteniu triedy. Potom je výhodnejšie (a štatisticky korektnejšie) zoradiť údaje o jednej premennej, napr. o súťaživosti vzostupne podľa hodnôt, ktoré sme vypočítali u jednotlivých žiakov. Hľadaná stredná hodnota bude tá, ktorá je presne v prostriedku rady – nazýva sa medián. Pri nepárnom počte žiakov sa teda nič nepočíta a vyberie stredná hodnota (napr. pri 35 žiakov je stredná hodnota na osemnástom mieste). Pri párnom počte sa spočítajú dve hodnoty, ktoré sú vedľa seba v strede. Pri 40 žiakoch je to hodnota 20 a 21, zrátajú sa, vydedia dvoma a to je medián. Keď sú dve čísla rovnakej hodnoty, nevádi to, počítajú sa ako dve samostatné hodnoty.

Depistážny dotazník
(monitorujúci alarmujúce signály šikanovania)

Variant A (výpoveď žiaka o sebe)

1. Ublížoval ti niekto z triedy?
2. Ublížoval ti niekto zo školy?
3. Stalo sa to viackrát? Pokiaľ áno, koľkokrát?
4. Ako ti bolo ubližované?
5. Kedy sa to stalo?
6. Kde sa to stalo?
7. Bol (a) si z toho nešťastný (á)?
8. Si chlapec alebo dievča

Variant B (pohľad žiaka na druhých)

1. Kto ubližuje slabším?
2. Kto zastrašuje a ponižuje spolužiakov?
3. Kto používa násilie proti druhým?
4. Kto zosmiešňuje spolužiakov?
5. Kto najviac „podštuchuje“?
6. Kto sa najviac bije?
7. Kto je terčom rôznych vtipov a humoru?
8. Kto má strach z niektorého spolužiaka?
9. Kto je druhými spolužiakmi prehliadaný a odmietaný?
10. Kto je fyzicky prenasledovaný a pritom sa nevie brániť?

Otázky je dobre rozšíriť o ďalšie, aby neboli také nápadné. Napr.

1. Kto v triede je kamarátsky a priateľský?
2. kto sa zastáva slabších?
3. Kto je spoľahlivý a zodpovedný?
4. S kým je najväčšia zábava?
5. Kto je najobetavejší?
6. Koho by si volil za predsedu triedy a prečo?
7. a podobne...

Spracovala: A. Mrózová.

Zdroj: Parry, J., Carrington, G. Čelíme šikanovaniu. Sborník metod. Metodický materiál
Institutu PPP ČR, Praha 1995.

Príloha B

DOTAZNÍK „NAŠA TRIEDA“

Meno:

Trieda:

Škola:

1. V našej triede baví deti práca v škole.	Áno - Nie
2. V našej triede sa deti medzi sebou stále bijú.	Áno - Nie
3. V našej triede medzi sebou často súťažia, aby sa dozvedeli, kto je najlepší.	Áno - Nie
4. V našej triede je učenie ťažké, máme veľa práce.	Áno - Nie
5. V našej triede je každý mojím kamarátom.	Áno - Nie
6. Niektoré deti v našej triede nie sú šťastné.	Áno - NieR
7. Niektoré deti v našej triede sú lakomé.	Áno - Nie
8. Mnoho detí z našej triedy si praje, aby ich práca bola lepšia, ako práca spolužiakov.	Áno - Nie
9. Veľa detí z našej triedy dokáže urobiť svoju školskú prácu bez cudzej pomoci.	Áno - NieR
10. Niektoré deti v našej triede nie sú mojimi kamarátmi.	Áno - NieR
11. Deti z našej triedy majú svoju triedu rady.	Áno - Nie
12. Veľa detí z našej triedy robí spolužiakom naschvál.	Áno - Nie
13. Niektorým deťom v našej triede je nepríjemné, keď nemajú také dobré výsledky ako druhí žiaci.	Áno - Nie
14. V našej triede vedia dobre pracovať len bystré deti.	Áno - Nie
15. Všetky deti z našej triedy sú mojimi dôvernými priateľmi.	Áno - Nie
16. Niektorým deťom sa v našej triede nepáči.	Áno - NieR
17. Určité deti z našej triedy vždy chcú, aby bolo po ich, aby sa im ostatné deti prispôbili.	Áno - Nie
18. Niektoré deti z našej triedy sa vždy snažia urobiť svoju prácu lepšie, ako ostatní.	Áno - Nie
19. Práca v škole je namáhavá.	Áno - Nie
20. Všetky deti sa v našej triede medzi sebou dobre znášajú.	Áno - Nie
21. V našej triede je sranda.	Áno - Nie
22. V našej triede sa deti medzi sebou dosť hádajú.	Áno - Nie
23. Niekoľko detí v našej triede chcú byť vždy najlepší.	Áno - Nie
24. Väčšina detí v našej triede vie, ako má urobiť svoju prácu, vie sa učiť.	Áno - NieR
25. Deti z našej triedy sa majú rady medzi sebou ako priatelia.	Áno - Nie

R – obrátené skórovanie

Variant A (výpoveď žiaka o sebe)

1. Ublížoval ti niekto z triedy?.....
2. Ublížoval ti niekto zo školy?.....
3. Stalo sa to viackrát? Pokiaľ áno, koľkokrát?.....
4. Ako ti bolo ubližované?.....
5. Kedy sa to stalo?.....
6. Kde sa to stalo?.....
7. Bol (a) si z toho nešťastný (á)?
8. Si chlapec alebo dievča?.....

Pohľad žiaka na druhých v školskej triede

Pohlavie : chlapec - dievča

1. Kto v triede je kamarátsky a priateľský?
2. Kto ubližuje slabším?
3. Kto sa zastáva slabších?
4. Kto zastrašuje a poníža spolužiakov?
5. Kto používa násilie proti druhým?
6. Kto je spoľahlivý a zodpovedný?
7. Kto zosmiešňuje spolužiakov?
8. Kto najviac „podšuchuje“?
9. Kto sa najviac bije?
10. Kto najviac pomôže druhým?
11. Kto je terčom rôznych vtipov a humoru?
12. Kto má strach z niektorého spolužiaka?
13. Koho by si zvolil (a) za predsedu triedy a prečo?
14. Kto je druhými spolužiakmi odmietaný?
15. Kto je fyzicky prenasledovaný a pritom sa nevie brániť?

Klíma školskej triedy

Poznanie klímy školskej triedy umožní triednemu učiteľovi odbornejšie a pravdepodobne úspešnejšie ovplyvňovať vývoj školskej triedy, získať kontrolu nad utváraním štruktúry školskej triedy, napomáhať tomu, aby sa žiaci dostávali do takých pozícií a interakčných vzťahov, aby boli platnými členmi skupine i spolužiakom a aby sa zároveň sami optimálne rozvíjali.

Z viacerých metodík na meranie klímy školskej triedy uvádzame CES (Classroom Environment Scale) dotazník autorov E. J. Tricketta a R. H. Moosa. Skrátenú verziu dotazníka uverejnil J. Lašek (1998).

Dotazník meria 6 dimenzií, ktoré vyjadrujú istú klímu v školskej triede.

Je vhodný pre žiakov 7., 8. a 9. ročníka základnej školy.

Dotazník CES skúma:

1. zaujatie žiaka školskou prácou (otázky č. 1, 7, 13, 19)
2. vzťahy medzi žiakmi v triede (otázky č. 2, 8, 14, 20)
3. učiteľovu pomoc žiakom (otázky č. 3, 9, 15, 21)
4. orientáciu žiakov na úlohy (otázky č. 4, 10, 16, 22)
5. poriadok a organizovanosť (otázky č. 5, 11, 17, 23)
6. jasnosť pravidiel (otázky č. 6, 12, 18, 24).

Vyhodnotenie dotazníka:

Úvodné vyhodnotenie dotazníka zaberie učiteľovi pri 35 žiakoch v triede asi 20 minút. Žiacke odpovede Áno – Nie sa prevádzajú na číselne hodnoty. V zásade sa dá povedať, že odpoveď **Áno** sa hodnotí (skóruje) **3 bodmi**,

odpoveď **Nie** **1 bodom**.

Pokiaľ žiak na určitú otázku **neodpovedal vôbec**, pokiaľ zakrúžkoval **obe možnosti** naraz alebo preškrtol obe možnosti, skóruje sa jeho odpoveď **2 bodmi**.

Existujú však výnimky. U 10 vybraných otázok (č. 3, 4, 7, 8, 12, 13, 16, 17, 22, 23) označených písmenom **R** sa žiacke odpovede skórujú **obrátene: za Áno je 1 bod, za Nie sú 3 body**.

Vynechané alebo zle vyplnené odpovede sa v tomto prípade skórujú tiež 2 bodmi.

Z údajov sa vypočíta medián.

Praktickým cieľom príspevku je úsilie o inšpiráciu a pomoc triednym učiteľom pri identifikácii klímy školskej triedy, využívaní výsledkov pri ovplyvňovaní individuálnych možností jednotlivých žiakov školskej triedy v sociálnej oblasti.

Meno žiaka/ žiačky: Škola: Trieda:

Triedny/a/ učiteľ/ učiteľka: Dnešný dátum:

1.	Moji spolužiaci vynakladajú dosť energie na školskú prácu.	ÁNO - NIE		
2.	Moji spolužiaci sa navzájom dobre poznajú, vedia o sebe dosť vecí.	ÁNO - NIE		
3.	Pán učiteľ / pani učiteľka diskutuje s nami veľmi málo o veciach, ktoré by sme mali vedieť.	ÁNO - NIE	R	
4.	V našej triede sa omnoho viac debatuje o mimoškolských veciach, než o učení a učive.	ÁNO - NIE	R	
5.	Naša trieda je dobre organizovaná.	ÁNO - NIE		
6.	V našej triede boli jasne stanovené pravidlá, čo si môžeme dovoliť a čo nie.	ÁNO - NIE		
7.	Moji spolužiaci veľmi radi snívajú a rozmyšľajú počas vyučovania o úplne iných veciach.	ÁNO - NIE	R	
8.	Moji spolužiaci nemajú veľkú chuť zaujímať sa o iných žiakov.	ÁNO - NIE	R	
9.	Pán učiteľ / pani učiteľka sa snaží poznať nás lepšie ako ostatní vyučujúci.	ÁNO - NIE		
10.	Moji spolužiaci sa snažia, aby po hodine bolo za nimi vidieť kus práce.	ÁNO - NIE		
11.	V našej triede sú žiaci skoro stále ticho.	ÁNO - NIE		
12.	V našej triede sa príliš často menia „pravidlá hry“ a potom nevieme, čo môžeme a čo nie.	ÁNO - NIE	R	
13.	Spolužiaci sa obyčajne nemôžu dočkať konca hodiny. To, čo sa učia, ich veľmi nezaujíma.	ÁNO - NIE	R	
14.	V našej triede sa žiaci medzi sebou dosť kamarátia.	ÁNO - NIE		
15.	Pán učiteľ / pani učiteľka sa správa viac kamarátsky ako autoritatívne.	ÁNO - NIE		
16.	V našej triede sa žiaci počas vyučovania príliš nenamáhajú.	ÁNO - NIE	R	
17.	V našej triede si žiaci dovoľia počas vyučovania dokonca aj vyvádzať.	ÁNO - NIE	R	
18.	Pán učiteľ / pani učiteľka nám vysvetlil(a), čo sa stane, keď porušíme „pravidlá hry“, keď nedodržíme, čo sa od nás vyžaduje.	ÁNO - NIE		
19.	Väčšina žiakov v našej triede dáva počas vyučovania skutočne pozor.	ÁNO - NIE		
20.	Nie je ťažké nadchnúť našu triedu pre nejakú spoločnú činnosť, spoločnú akciu.	ÁNO - NIE		
21.	Pán učiteľ / pani učiteľka dokáže skutočne pomôcť žiakom, ktorí majú nejaké problémy.	ÁNO - NIE		
22.	Naša trieda je skôr zábavným prostredím, než miestom, kde sa človek niečomu naučí.	ÁNO - NIE	R	
23.	Naša trieda je počas vyučovania veľmi často hlučná.	ÁNO - NIE	R	
24.	Pán učiteľ / pani učiteľka nám jasne povedal(a), za akých podmienok s ním (s ňou) budeme dobre vychádzať.	ÁNO - NIE		

Dotazník CES - forma A (Classroom Environment Scale)

Milí žiaci,

dotazník, ktorý máte pred sebou, nie je žiaden inteligenčný test, ani skúšanie vašich znalostí. Ide o dotazník, ktorý zisťuje, aká je vaša trieda, ako vidíte svojich spolužiakov. Neexistujú tu nejaké dobré alebo zlé odpovede. Každé tvrdenie v dotazníku si poriadne prečítajte a odpovedzte podľa svojho názoru, podľa vlastného presvedčenia. Odpovedá sa buď Áno alebo Nie. Pokiaľ súhlasíte s tvrdením v dotazníku, zakrúžkujte Áno, pokiaľ nesúhlasíte, zakrúžkujte Nie. Ak sa pomýlite, alebo si odpoveď rozmyslíte a budete ju chcieť zmeniť, preškrtnite krížikom to, čo už neplatí a zakrúžkujte to, čo má platiť. **Odpovedzte na každú otázku, nič sa nedá vynechať alebo preskočiť.**

V dotazníku sa hovorí aj o učiteľovi. V našom prípade pôjde o pána učiteľa / pani učiteľku:

.....

Dotazník nevyplňajte, pokiaľ nedostanete pokyn!

Ďakujeme za spoluprácu !

Príloha č. 8

OKRESNÉ RIADITEĽSTVO POLICAJNÉHO ZBORU V POPRADE

Alžbetina 714/5, 058 01 Poprad

Podľa rozdeľovníka

Váš list číslo/zo dňa

Naše číslo
ORPZ-PP-VO2-59-003/2024

Vybavuje
kpt. Mgr. Mária Holotňáková/889 3113

Poprad
01. 02. 2024

Vec

Deň bezpečného internetu, preventívna kampaň
- žiadosť o spoluprácu

Okresné riaditeľstvo Policajného zboru v Poprade (ďalej len „OR PZ v Poprade“) sa obracia na jednotlivé základné školy v pôsobnosti OR PZ v Poprade s odporúčaním realizácie preventívnej aktivity a medializácie informácií pri príležitosti „Dňa bezpečného internetu“ (tento rok pripadá na 6. február 2024) z Vašej strany prostredníctvom Vám dostupnej formy (napr. prezenčného vyučovania s využitím priloženého letáka „Viem, ako sa „nezamotám“ do sociálnych sietí“, zverejnením priloženého letáka v prílohe na internetovej stránke školy a pod.). Problematika bezpečného internetu je veľmi aktuálna, nakoľko internetový svet sa stal kľúčovým komunikačným kanálom.

Cieľom je zvýšenie informovanosti a právneho vedomia najmä detí, na úseku bezpečného používania moderných informačných a komunikačných technológií s dôrazom na riziká spojené s používaním internetu (napr. pri uverejňovaní rôznych fotografií, videí a informácií, kde by mali byť obozretnejšie, nakoľko digitálne stopy, poznámky a prejavy sa veľmi ťažko z internetu odstraňujú a svojim nezodpovedným a vlašným prístupom v anonymnom priestore virtuálneho sveta sa ľahko dostanú do problémov alebo k osobám, ktoré ich môžu zneužiť).

Preventívna aktivita (leták) je určený žiakom druhého stupňa základných škôl.

2 prílohy

plk. Ing. Ján Dubňanský
riaditeľ

OKRESNÉ
RIADITEĽSTVO
POLICAJNÉHO ZBORU
V POPRADE

Telefón
+421/961 89 3113

Fax
+421/961 89 3109

E-mail
maria.holotnakova@minv.sk

Internet
www.minv.sk

ICO
00151866

VIEM, AKO SA „NEZAMŔTÁM“... DO SOCIÁLNYCH SIETÍ

Nemalo by sa stať, že internetová komunikácia mi nahrádza osobnú komunikáciu a stretnutia s kamarátmi. Nemal by som kvôli internetu zanedbávať školu a svoje povinnosti. Čas strávený na internete mám pod kontrolou, ne strácam pojem o realite.

Vyhýbam sa internetovej komunikácii s neznámou osobou. Informácie o svojom súkromí si nechávam pre seba.

Ak ma internetová komunikácia privádza do rozpakov alebo sa pri nej cítim trápne, zastavím ju a nebudem na ňu reagovať.

Poviem rodičom alebo niekomu staršiemu, ak ma niekto na internete alebo cez SMS zastrašuje, posíla mi nenávisťné správy alebo ma svojimi správami neustále obťažuje.

Cez webkameru komunikujem len s osobami, ktoré veľmi dobre poznám a dôverujem im. Ak webkameru nepoužívam, vhodným spôsobom ju prekryjem (napr. odnímateľnou nálepkou).

Dôkladne zvážim poskytnutie svojich osobných údajov pri registrácii na internetových stránkach, ktoré to vyžadujú, ale aj pri komunikácii prostredníctvom verejnej internetovej siete.

Fotografie, na ktorých som v plavkách, v spodnej bielizni alebo bez odevu nezverejňujem na internete a neposielam ich ani iným osobám.

Viem, že informácie na internete nie sú vždy pravdivé.

Mobilný telefón si chránim pred stratou i krádežou. Nosím ho na mieste, ktoré mám neustále pod kontrolou.

Ak sa ocitnem v situácii, kedy potrebujem poradiť alebo pomôcť, môžem zavolať na bezplatnú anonymnú **Linku Detskej Istoty 116 111**.

V naliehavých prípadoch môžem zavolať na Linku tiesňového volania 112 alebo políciu 158. Na tiesňové linky nikdy nevolám bezdôvodne.

Linka tiesňového volania 112
Polícia 158
www.policiasr.sk

Miloba č. 9

Prevencia a riešenie šikanovania

sprievodca pre školské prostredie

September 2022

Spracoval:

*Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie v spolupráci s Národným inštitútom
vzdelávania a mládeže (ŠPÚ)*

ÚVOD

Šikanovanie sa v počiatočných štádiách viac či menej vyskytuje takmer v každej škole a školskom zariadení. Na rozdiel od iných typov nežiaduceho správania, s ktorými sa stretávame v školskom prostredí, je šikanovanie obzvlášť rizikové, pretože často zostáva dlho skryté. A pritom aj pri relatívne malej intenzite šikanovania môže u jeho obetí dochádzať k závažným psychickým traumám s dlhodobými následkami. Je preto dôležité, aby pedagógovia aj odborní zamestnanci vedeli ako mu predchádzať, resp. rozpoznať a riešiť už počiatočné štádiá šikanovania.

Hneď v úvode pripomíname, že vodítkom je pre školy a školské zariadenia je **Smernica č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach**, vydaná Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR. Napriek vyššie uvedenému právnemu rámcovaniu školská prax ukazuje, že sú neustále potrebné informácie, upriamujúce pozornosť na šikanovanie ako také.

Predkladaný odborný materiál má slúžiť zamestnancom škôl a školských zariadení ako sprievodca preventívnymi a intervenčnými princípmi a konkrétnymi postupmi v problematike šikanovania. Poskytuje prehľad možností prevencie šikanovania a poukazuje aj na zásady neodkladnej a dlhodobej intervencie. Dokument je potrebné prispôbiť konkrétnym podmienkam školy, napr. technickým a organizačným, zameraniu školy, rôznorodosti detí, žiakov a študentov (ďalej len „žiak“) a pod. Kompetentnými konať v otázkach prevencie a riešenia šikanovania v školskom prostredí sú: vedenie školy, pedagogickí a odborní zamestnanci (ďalej len „PZ“ a „OZ“), ktorí môžu pôsobiť aj ako školský podporný tím (ďalej len „ŠPT“), zariadenia poradenstva a prevencie (ďalej len „PaP“) a pod.

Pre účely tohto materiálu sa **šikanovaním** vo všeobecnosti rozumie úmyselné opakované konanie s prítomnou psychickou, fyzickou a/alebo sociálnou prevahou agresora. Pri detailnejšom definovaní môžeme hovoriť o tom, že:

Šikanovanie je správanie, keď jeden alebo viac žiakov úmyselne a opakovane ubližuje vybranému žiakovi alebo skupine žiakov robí alebo hovorí niečo, čo je mu nepríjemné a žiak sa nedokáže alebo z najrôznejších príčin nemôže brániť. Zámerom je zastrašovať, ublížiť, uškodiť druhému alebo získať či potvrdiť si svoju moc. V priamej podobe zahŕňa fyzické útoky v podobe bitia, vydierania, poškodzovania vecí, ako aj nadávok, ohovárania, vyhrážania či ponižovania. V nepriamej podobe sa prejavuje ako **demonštratívne prehládanie a ignorovanie** (v tomto prípade je potrebné **citlivo zvážiť, či je to šikanovanie, alebo či ide o prejav nedostatočne rozvinutého sociálneho cítenia** žiakov). Môže mať aj formu elektronického šikanovania (kyberšikanovania). Podstatnou vlastnosťou šikanovania je **skrytosť a neprístupnosť**. Väčšina obetí šikanovania a tiež svedkov sa snaží situáciu udržať čo najdlhšie v tajnosti, bojí (nechce) sa niekomu zveriť alebo oznámiť to.

Čo nie je šikanovanie - jednorazová (nie opakovaná, dlhodobá a skrytá) agresia, konflikt, pričom účastníci sú približne rovnako silní a obeť sa môže/dokáže brániť.

Prevenícia šikanovania

Preveniciu v kontexte tohto materiálu je možné vnímať v dvoch rovinách. **Prevenícia v širšej rovine** predstavuje súbor systémových opatrení, ktoré eliminujú vznik šikanovania alebo spomaľujú jeho vývoj. Preventívne systémové opatrenia tiež umožňujú zachytiť príznaky šikanovania v počiatočných fázach, čo sa ukazuje ako kľúčové pri jeho riešení. Ako príklady prevencie v širšej rovine možno uviesť monitoring odľahlých častí školy, infraštruktúru pomoci, odstránenie pedagogických „zlovykov“, napr. ironizovanie, telesné tresty, sexuálne narážky a pod. **Prevenícia v užšej rovine** je chápaná ako realizácia preventívnych činností – aktivít, programov, modulov a iných foriem, ktoré sú špecificky smerované na problematiku šikanovania.

Obr. 1 Rozdelenie prevencie

Prevenícia v širšej rovine:

- *Identifikácia a zabezpečenie kritických miest* – monitorovanie priestorov, kde je predpoklad výskytu šikanovania (odľahlé miesta, chodby, šatne, jedáleň, WC a pod.).
- *Uvedomenie si brzd a akcelerátorov šikanovania* – obmedzenie konania podporujúceho šikanovanie (zbytočné súperenie medzi triedami, prezentovanie „kultu stopercentnosti“, úspech jedného je prezentovaný ako neúspech iných, nespravodlivé hodnotenie, neprímerané sankcie a pod.) a podpora konania smerujúceho k minimalizácii výskytu šikanovania (prítomnosť osôb, ktorým sa môže žiak zveriť, učitelia zaujímajúci sa o potreby žiakov, dozory a kamery v kritických priestoroch školy a pod.).
- *Manažment rizikových situácií* – identifikácia a spracovanie rizikových situácií, ktoré môžu vytvárať priestor pre šikanovanie (nový žiak v kolektíve, prítomnosť žiakov s výraznou „inakosťou“ v kolektíve, žiakov so syndrómom CAN, prípady pozitívnej diskriminácie, identifikované užívanie psychoaktívnych látok vrátane alkoholu a pod.).
- *Monitoring sociálnej klímy* – pravidelné jednoduché monitorovanie pocitov a potrieb žiakov v škole, identifikácia prirodzených autorít a vzťahových osôb, ktorým žiaci prirodzene dôverujú (sociometria, anketa na začiatku a v priebehu školského roka, neformálne návštevy OZ v triedach, školský ranný filter, ranné kruhy a pod.).

- *Existencia informačnej infraštruktúry* – jednoduchá a prehľadná informačná kampaň ohľadom postupov „čo robiť, ak...“, s kontaktmi na osoby poskytujúce pomoc v škole, v komunite, vo virtuálnom priestore (telefonický a mailový kontakt na OZ školy, OZ zariadenia PaP či iných inštitúcií poskytujúcich poradenské služby a služby krízovej intervencie, linky pomoci a pod.).
- *Logistika prijímania podnetov* (schránka dôvery, mail, chat, kontaktné osoby a pod.).
- *Tvorba siete spolupracujúcich subjektov* (inštitúcie poskytujúce poradenské služby, preventisti, koordinátor ochrany detí pred násilím a pod.).

Príklad z praxe OZ, ktorý ilustruje možný postup pri identifikácii rizikových situácií v rámci širšej prevencie:

Do školy prichádza uprostred školského roka žiak, ktorý sa presťahoval k starým rodičom, pretože sa o neho vlastní rodičia nechceli starať. Táto situácia zatiaľ so šikanovaním nesúvisí, avšak OZ školy by mohol identifikovať niektoré riziká v podobe možných spúšťacích mechanizmov a ťažkostí žiaka, ktorý je v náročnej životnej situácii.

Na základe týchto informácií je možné formulovať nasledujúce predpoklady, ktorých platnosť si vyžaduje overenie:

- Žiak sa bude začleňovať do nového kolektívu. Ak sa mu to nebude dariť, môže sa snažiť získať svoju pozíciu v skupine rôznym konaním (napr. „kúpiť“ si postavenie v skupine „službami pre iných“, preukázať odvahu a pod.).
- Žiak úplne zmenil prostredie, je niekde, kde nechcel byť a možno aj u niekoho, u koho nechce byť. Je možné, že nebude mať podporujúce prostredie a bude mať sklon hľadať pozornosť vyššie spomenutým spôsobom.
- Žiak môže byť touto situáciou traumatizovaný, preto bude potrebné pracovať aj s touto skutočnosťou.

V prípade výskytu podobnej situácie bude cieľom intervencií zo strany zamestnancov školy podporiť začlenenie žiaka do kolektívu a komunity školy. Dôležité je dbať na to, aby sa vplyvom rizikového kontextu, v ktorom sa nachádza, nestal obeťou šikanovania, outsiderom, ale ani agresorom v snahe získať si pozornosť a pozíciu.

Pre stanovenie rozsahu aktivít smerom k žiakovi je dobré zistiť:

- ako rád trávi voľný čas
- aké sú jeho silné stránky
- v akej miere potrebuje pomoc
- kto sú jeho vzťahové osoby a pod.

V tejto, resp. podobnej situácii je možné využiť napr. nasledujúci postup:

- Každému novoprijatému žiakovi budú v prvý školský deň pridelení dvaja detskí sprievodcovia z triedy, ktorí ho prevedú priestormi školy (ukážu mu učebne, jedáleň, šatne atď.) a stručne mu vysvetlia chod školy.
- Triedny učiteľ a OZ/vybraný člen ŠPT realizuje po vyučovaní so žiakom aktivity (otvorený rozhovor, konzultáciu, projektívne techniky a pod.) zamerané na spoznanie sa, formuláciu očakávaní a vytvorenie bezpečného a prijímajúceho prostredia.

- Triedny učiteľ v krátkom čase zorganizuje zoznamovaciu aktivitu celého triedneho kolektívu s novým žiakom zameranú najmä na pozitívne vlastnosti a obľúbené činnosti žiakov v triede – tým sa medzi žiakmi vytvoria spoločné zážitky, o ktoré sa bude dať neskôr oprieť.
- Triedny učiteľ vyzve kolegov, ktorí učia v triede, aby počas najbližších dní a týždňov zaradovali do vyučovania skupinovú činnosť a aktivity podľa možnosti tak, aby si nový žiak vyskúšal spoluprácu s viacerými spolužiakmi a vytvoril sa základ pre vzájomnú komunikáciu.
- Triedny učiteľ a OZ/vybraný člen ŠPT informujú žiaka o možnostiach podpory a pomoci a zoznámia ho s poradenskou infraštruktúrou školy.
- Triedny učiteľ v spolupráci s OZ/ŠPT v pravidelných intervaloch (po týždni, dvoch týždňoch a mesiaci) monitoruje a hodnotí proces začlenenia žiaka do kolektívu.

Prevenca v užšej rovine

Pre OZ/ŠPT sa v rámci prevencie šikanovania odporúča so žiackymi kolektívami realizovať kontinuálnu preventívnu činnosť zameranú na predchádzanie vzniku násillia, ale aj na scitlivovanie zamestnancov a žiakov na vnímanie násillia. Rozsah koordinácie a realizácie preventívnych aktivít závisí od viacerých faktorov, napr. od toho, či ich OZ vykonáva sám, alebo pracuje tímovo (napr. v spolupráci s triednym učiteľom, pedagogickým asistentom alebo kolegom so ŠPT), či zastáva aj funkciu koordinátora prevencie alebo nie. Prevenca by mala byť systematická a všeobecne cieleaná na všetky triedy školy a intenzívnejšie na tie, v ktorých sa vyskytlo šikanovanie, alebo existujú signály, že tam môže vzniknúť. Medzi kolektívy s vyšším rizikom v tejto súvislosti patria napríklad tie, v ktorých sú veľké rozdiely v dosahovanej úrovni školskej úspešnosti žiakov, kolektívy s deťmi s odchýlkami v správaní (napr. ADHD, PAS a pod). Taktiež sú to kolektívy, v ktorých existujú znepriatelené neformálne skupiny, protežované deti, manipulujúci žiaci a pod. Môže to byť tiež trieda žiakov s nadaním, či trieda s vyšším počtom detí súperiach o prvenstvo. Pri realizácii systematickej preventívnej činnosti je možné spolupracovať s OZ zariadenia PaP, s preventistami z iných externých subjektov poskytujúcich poradenské služby a služby krízovej intervencie, ako aj s príslušníkmi polície (prednášky alebo besedy na vybrané témy) tak, aby preventívne aktivity mali svoju postupnosť, nadväznosť a naplňali potreby triedy, kde sa realizuje.

Hlavnou zodpovednosťou pedagógov je prevenca

Pod prevenciou šikanovania v škole máme na mysli **vytvorenie a uplatňovanie podmienok na celkovú ochranu žiakov pred šikanovaním zo strany spolužiakov/iných žiakov, teda predchádzanie a včasné riešenie prejavov (zárodkov) šikanovania.**

Základné princípy

1. Vedenie školy a pedagógovia berú do úvahy fakt, že šikanovanie môže mať závažné dôsledky dlhodobého charakteru a neraz aj celoživotné následky na duševné a telesné zdravie svojich žiakov – obetí. Preto **nepodceňujú a nebagatelizujú riziko šikanovania**, pripúšťajú, že aj **vo vlastnej škole/triede** môže dôjsť k šikanovaniu.
2. Škola má vytvorenú funkčnú, konkretizovanú a jasne formulovanú **preventívnu stratégiu školy platnú pre všetkých bez rozdielov**. Odporúčaný obsah: filozofia školy smerom k bezpečiu; vymenovanie neprípustného správania a konania; postup riešenia rizika alebo prípadu šikanovania (čo robiť v prípade, ak sa o šikanovaní dozvedia) - **návod pre učiteľov, pre žiakov a pre rodičov**, uvedenie konkrétnych možností oznamovať aj zárodky šikanovania (pri zachovaní dôvernosti);

kontakty na zodpovedné osoby, realizačný tím v škole. Na jej tvorbe participujú aj žiaci formou zodpovedajúcou veku. Všetci (celá komunita školy vrátane rodičov) sú s jej cieľom a obsahom oboznámení.

3. **Pedagógovia cielavedome vnímajú** (pozorujú) žiakov v rámci vyučovania i mimo vyučovania (napr. počas prestávok, školských podujatí...) - ich **prejavy, interakcie a najmä zmeny správania**. Citlivo pristupujú k zisťovaniu príčin zmien v správaní žiaka alebo nežiaduceho/rizikového správania (individuálnym rozhovorom...).
4. **Na vyučovaní a osobitne na triednických hodinách** dávajú priestor na **budovanie sociálnych zručností žiakov**: dávať priestor/pýtať sa na ich názory, akceptovať, resp. konštruktívne reagovať aj na odlišné názory - tu je dôležité počúvať a snaha porozumieť dôvodu iného (kontroverzného) názoru, diskutovať s nimi o riešení (ich) problémov... Ako je známe, pri šikanovaní sú zvyčajne účastné 3 strany – obeť, agresor a svedkovia/ostatní žiaci v triede. V tomto ohľade je najúčinnějšíe, keď sa aktivity orientujú najmä smerom k prizerajúcej sa (mlčiacej) skupine. Je dôležité posúvať, **zvyšovať citlivosť a empatiu** triedy na túto tému, napríklad na dôsledky (neraz celoživotné) šikanovania pre obeť a zároveň na zodpovednosť ostatných – nájsť silu postaviť sa agresorovi, nenechať sa manipulovať.
5. V prípade prejaveneho/zisteného agresívneho, resp. nežiaduceho správania pedagóg najskôr **vyhodnotí/stanoví** o aký **typ správania** ide - je nutné **rozlíšiť „bežnú“ agresiu, konflikt od šikanovania** (pri vyhodnocovaní prejavov násilia vždy zisťuje/posúdi, či sú **prítomné črty šikanovania**, napr. samoučelnosť agresie, nepomer síl, opakovanie, úmysel ubližovať, bezmocnosť obeť

V rámci užšej prevencie je nutné predchádzať aj tzv. **fenoménu „bystanders“** (slovenský ekvivalent – efekt prihliadajúceho). Jeho podstatou je, že ak sú pri prebiehajúcim incidente prítomní svedkovia, neposkytnú obeť pomoc, nereagujú na dianie. Obeť môže mať vtedy pocit, že ak nikto nezasiahne, je prítomným ľahostajný, čo sa s ním deje, resp. s agresiou voči nemu súhlasia. Reálnym dôvodom ich nečinnosti však môže byť strach z odplaty, z toho, že sa sami stanú obeťou šikanovania alebo majú obavy z negatívnych sociálnych dôsledkov. Môže ísť aj o tzv. rozptýlenú zodpovednosť v skupine, kedy jednotlivci nekonajú, pretože čakajú na reakcie ostatných, zvažujú či zasiahnuť a pod. Žiakov je potrebné pripraviť na možnosť, že sa sami stanú svedkami šikanovania, informovať ich o spôsoboch poskytnutia pomoci obeť (ochrana obeť, privolanie dospelého, popis priebehu udalosti, zastavenie agresora a pod.) a viesť ich k prevzatíu iniciatívy napriek tlaku skupiny.

V terminológii šikanovania sa využívajú pojmy ako akútna intervencia, neodkladné opatrenia, okamžitá reakcia a pod., ktoré označujú bezprostrednú intervenciu v prípade výskytu šikanovania, prípadne podozrenia na šikanovanie. Ide o súbor krokov vedúcich k ochrane obeť, obmedzeniu konania agresora a k získaniu súvisiacich informácií o incidente, ale aj k informovaniu zákonných zástupcov a splneniu oznamovacej povinnosti. Avšak je potrebné nezabúdať na opatrenia dlhodobého charakteru, kontinuálne pracovať s obeťou, agresorom ale aj kolektívom, v ktorom sa šikanovanie vyskytlo.

Akútna intervencia

Akútna intervencia sa realizuje v situácii, keď je PZ, OZ/ŠPT svedkom alebo má informácie o aktuálne prebiehajúcim šikanovaní, prípadne o šikanovaní, ktoré sa dialo v minulom období a ešte stále sú zreteľné jeho následky u obeť, či v kolektíve. O incidente sú povinní informovať všetci dospelí, ktorí sú jeho svedkami alebo o situácii vedia.

Pri rozhodovaní o tom, ako situáciu riešiť, môže napomôcť zodpovedanie si nasledujúcich základných otázok:

- Cíti sa obeť bezprostredne ohrozená?
- Je agresor v kontakte s obeťou a má na ňu dosah?
- Je situácia jednorazovým útokom alebo šikanovaním?
- Kto alebo čo nám umožní získať podrobné informácie?

Hneď, ako je v škole zabezpečená ochrana obeť a minimalizuje sa možný dosah agresora na obeť a svedkov, začína pracovať **intervenčný tím**.

Zostavenie intervenčného tímu je v kompetencii vedenia školy, prípadne vedením poverenej osoby.

Mali by ho tvoriť zamestnanci školy, ktorí vedia o prípade najviac (zástupca vedenia školy, OZ, triedny učiteľ a pod.). Intervenčný tím navrhuje a zabezpečuje odborný postup pri riešení. Úloha OZ v rámci tohto tímu spočíva najmä v odbornom vedení prípadu, koordinácii postupov šetrných k obeť, agresorovi, kolektívu a v sieťovaní spolupráce s inými inštitúciami a odborníkmi. Vedenie školy je nápomocné v organizačných záležitostiach a dozerá na to, aby pri riešení prípadu neboli prekročené kompetencie školy.

Obr.2 Zloženie intervenčného tímu

Úlohou členov intervenčného tímu je tiež zabezpečiť:

- zisťovanie informácií o incidente,
- komunikáciu s obeťou, agresorom a svedkami,
- rozhodovanie o bezprostredných opatreniach, ktoré je nutné urobiť smerom k agresorovi, obeť, svedkom a ďalším osobám,
- informovanie zákonných zástupcov obeť, agresora a ďalších dotknutých osôb,
- analýzu oznamovacej povinnosti voči polícii a orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej len „SPODaSK“):
 - **ÁNO** - polícii a SPODaSK, ak je podozrenie, že bol spáchaný trestný čin alebo priestupok (bez ohľadu na vek),
 - **ÁNO** – orgánu SPODaSK, ak je agresor alebo obeť v jeho starostlivosti,
 - **ÁNO** – orgánu SPODaSK, ak je potrebné s obeťou alebo agresorom pracovať multidisciplinárne so zapojením širšieho okruhu odborníkov,
- realizáciu opatrení na znemožnenie ovplyvňovania výpovedí obeť, agresora aj svedkov,
- zistenie rozsahu a vplyvu riešeného prípadu šikanovania u žiakov v kolektíve alebo komunite školy,

- zamedzenie vzniku sekundárnej viktimizácie obete – vyhýbanie sa opakovanému vyžadovaniu popisu udalosti, zverejňovaniu podrobností o prípade, medializácii, ochrana obete a pod.

Úlohou intervenčného tímu je získať všetky dostupné relevantné informácie, aby vedel reagovať a situáciu riešiť. Zároveň, zvlášť pri závažnejších formách šikanovania, je tvorený informačný podklad pre políciu resp. orgán SPODaSK. Kľúčové je uvedomiť si, že cieľom nie je viesť vyšetrovanie, ale v prvom rade ochrániť obeť.

Pri riešení šikanovania a komunikácii so zákonnými zástupcami by si členovia intervenčného tímu mali byť vedomí skutočnosti, že okolnosti prípadu môžu byť iné, ako sa na prvý pohľad javia. Mnohokrát má ten, kto rieši šikanovanie, len informácie vytrhnuté z kontextu. Preto sa odporúča:

- Považovať obeť za obeť napriek možným pochybnostiam, až dovtedy, kým sa nepreukáže opak.
- Označovať situáciu ako incident alebo synonymom tohto slova, pokiaľ sa nepreukáže, že ide o šikanovanie. Za šikanovanie sa považuje úmyselné opakované konanie s prítomnou psychickou, fyzickou a/alebo sociálnou prevahou agresora.
- Pomenovávať agresora ako účastníka incidentu. Agresorom ho možno nazvať, až keď bude jasné, že ním skutočne je.
- Zaujímať sa o fakty, identifikovať konkrétne znaky šikanovania, zistiť, aká je história vzájomných vzťahov medzi všetkými účastníkmi. Byť si vedomý možného skreslenia výpovedí v zmysle sympatií svedkov k agresorovi alebo obeti.
- Ponechať si dostatok času na zistenie rozsahu, faktov a súvislostí incidentu, nenechať sa vedením školy, zákonnými zástupcami a kolektívom dotlačiť k rýchlym záverom a neefektívnym riešeniam.

Na doplnenie a ako pomôcku efektívnejšieho riešenia uvádzame najčastejšie chyby pri šetrení šikanovania:

- Nerozlišuje sa medzi počiatočným a pokročilým šikanovaním.
- Pri niektorých typoch pokročilého šikanovania pedagóg chráni iniciátora agresie, najmä v prípade, keď agresor je naoko bezproblémový a dobrý žiak a tak môže zabrániť objektívnemu vyšetreniu.
- Vplyv alebo nerozlíšenie výpovedí falošných svedkov.
- Nedostatočná práca s členmi skupiny/triedy, ktorí môžu mať strach alebo neochotu vypovedať (nakolko to môžu chápať ako „bonzovanie“).

Obr.3 Akútna intervencia

Obrázok 3 popisuje proces intervencie pri zachytenom podnete šikanovania. Je potrebné uviesť, že všetky vyššie uvedené možnosti prevencie a intervencie pri riešení šikanovania bežne v praxi nemusia nasledovať za sebou, ale môžu sa prekrývať alebo ísť paralelne. Napríklad v situácii, keď sa v procese prevencie na škole odhalí šikanovanie, vyžaduje sa aj aktívna reakcia, a zároveň je potrebné vytvoriť podmienky pre dlhodobú intervenciu.

Dlhodobá intervencia

Dlhodobá intervencia si vyžaduje multidisciplinárny prístup v práci s obeťou aj agresorom. **Vo vzťahu k obeť** ide o sprostredkovanie pomoci z hľadiska nadobudnutia mechanizmov zvládania a spracovania prípadnej traumy, získania sociálnych zručností eliminujúcich opakovanie šikanovania zo strany toho istého agresora alebo ďalších agresorov. **U agresora** je potrebná pomoc s osvojením mechanizmov zvládania emócií, prípadne ich ventiláciou sociálne žiaducim spôsobom, aby sa zamedzilo opakovanému šikanovaniu. V praxi sa vyskytujú prípady, kedy žiak, ktorý bol v minulosti šikanovaný, alebo stále je obeťou šikanovania, psychického násillia, fyzického násillia či sexuálneho zneužívania, sa sám stane agresorom. Iným príkladom môže byť konanie žiaka núteného agresorom, aby šikanoval iného žiaka. Je potrebné si uvedomiť, že v kontexte šikanovania môže byť tá istá osoba v pozícii obeť a zároveň agresora, tieto roly nemožno vždy striktne oddeliť.

Vo vzťahu k agresorovi aj obeť je dôležité citlivo odhadnúť obsah i rozsah odborných intervencií. Pri poskytovaní pomoci je potrebné zapájať ich do tohto procesu, ponúknuť im možnosť voľby (psychologická

intervencia, terapia, pravidelný kontakt a pod.), a zároveň vnímať prirodzenú tendenciu popierať potrebu pomoci (pracovať s prípadným odporom, neschopnosťou prijať pomoc a pod.). V odôvodnených prípadoch je potrebné realizovať formálne opatrenia (zníženie známky zo správania, podnet na orgán SPODaSK, opatrenia vo výchove a pod.).

V rámci dlhodobej intervencie je **nevyhnutné pracovať aj s kolektívom**, v ktorom ku šikanovaniu došlo. Ak sa už takéto konanie vyskytlo, môže to poukazovať na zvýšenú toleranciu žiakov voči násiliu, skreslené vnímanie prejavov násillia u obete aj agresora, obmedzenú schopnosť triedneho kolektívu vyhodnotiť závažnosť situácie, tendenciu zľahčovať situáciu a považovať incident za zábavu (napr. žiaci nedokážu odhadnúť, že keď obeť toleruje správanie agresora a nereaguje naň, nesťažuje sa, prípadne sa usmieva, môže ísť o obranný mechanizmus a neznamená to, že je takéto konanie v poriadku). V kolektíve je preto potrebné:

- realizovať prevenciu ako v prostredí, v ktorom sa už objavilo rizikové správanie,
- pomôcť agresorovi a obeti sa znovu funkčne začleniť do kolektívu,
- zintenzívniť monitoring sociálnej klímy,
- pracovať so skupinovú dynamikou (podporovať pozitívne vzťahy v triede, analyzovať negatívne vplyvy a pod.),
- reflektovať prípad s cieľom zefektívnenia preventívnych opatrení v budúcnosti a pod.

Kyberšikanovanie

Kyberšikanovanie vychádza z rovnakých princípov ako šikanovanie, avšak využíva mechanizmy a nástroje, ktoré ponúka virtuálny priestor (neobmedzuje sa len na priestor školy, útoky môžu prísť kedykoľvek, obsah sa šíri veľmi rýchlo, agresor môže byť anonymný, nevidí reakcie obete, čo môže vyústiť v závažnejšie agresívne prejavy a pod.). Môže prebiehať výlučne vo virtuálnom prostredí, ale môže byť kombinované so šikanovaním v reálnom prostredí školy. Preto tieto formy niekedy nemožno striktne oddeliť.

Prevenca kyberšikanovania v širšej rovine sa realizuje podobne ako pri šikanovaní, ale je rozšírená o preventívne činnosti vo virtuálnom priestore:

- monitoring skupinovej dynamiky v neformálnych školských skupinách vytvorených na internete a na sociálnych sieťach
- správa digitálnych zariadení školy eliminujúca prihlasovanie sa pod cudzím profilom (zakázanie ukladania prihlasovacích údajov na školských PC, tabletoch a pod.),
- nastavenie jasných pravidiel pre používanie digitálnych zariadení v škole z hľadiska uchovávania dát (fotografovanie, nahrávanie zvuku, obrazu, nepovolené streemovanie pod.),
- začlenenie prevencie kyberšikanovania a následnej intervencie do školského poriadku,
- tvorba siete kontaktov s odborníkmi, ktorí vedia rýchlo a efektívne intervenovať v prípade kyberšikanovania (odborníci poznajúci princípy fungovania virtuálnych sietí, nahlasovania problémov a pod.),
- zabezpečenie vzdelávania PZ a OZ pre prácu v online priestore, vrátane práce s konkrétnymi platformami.

V užšej rovine prevencie ide najmä o zameranie sa na:

- zachovanie a ochranu súkromia,

- osvojenie si kritického myslenia a schopnosti vyhodnocovať informácie, v kontexte „pravdy“, úplnosti, objektivity a pod.,
- osvojenie si schopnosti analyzovať príčiny a predvídať následky,
- poznanie princípov fungovania sociálnych sietí a nahlasovania nevhodného obsahu,
- postup žiakov pri konfrontácii s nevhodným obsahom,
- nácvik techník odmietania, prerušenia kontaktu, zablokovania užívateľa,
- poznanie pravidiel bezpečného internetu a pod.

V rámci užšej roviny prevencie je potrebné špeciálnu pozornosť venovať psychickým, niekedy aj nezvratným následkom kyberšikanovania na obeť aj agresora. Dôležité je informovať aj o dôsledkoch vyplývajúcich z páchania kriminálnej činnosti. Je žiaduce vyhnúť sa zastrašovaniu. Efektívne je pri preventívnych aktivitách využívať prípadové štúdie, kazuistiky, anonymizované skúsenosti z vyšetrovania.

Akútna intervencia

Akútna intervencia vychádza z rovnakých princípov ako pri bezprostrednom šikanovaní, nakoľko často ide o kombináciu šikanovania vo virtuálnom priestore a v reálnom prostredí školy. Pred samotnou intervenciou je potrebné si ujasniť, či riešenie prípadu šikanovania vo virtuálnom priestore spadá do kompetencií školy.

Pomôcť môže zodpovedanie týchto otázok:

- Je obeťou alebo agresorom žiak školy?
- Súvisí motív kyberšikanovania so životom v škole alebo v triede?
- Ovplyvňuje prípad kyberšikanovania žiaka, učiteľa alebo skupinu žiakov školy?

V prípade, že je niektorá z týchto otázok zodpovedaná kladne, škole vzniká mandát a povinnosť túto situáciu riešiť aj v nadväznosti na všeobecnú ohlasovaciu povinnosť definovanú v §7 zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately v znení neskorších predpisov.

Akútna intervencia v súvislosti s kyberšikanovaním vyžaduje:

- ochrániť obeť vo virtuálnom priestore (napr. zrušenie profilu na sociálnej sieti, zablokovanie agresora a pod.),
- zamedziť agresorovi v pokračovaní kyberšikanovania alebo v tom, aby sa útoky k obeti dostali,
- zaistiť informácie o prípade, zaznamenať digitálne stopy (printscreen komunikácie, záznamy hlasových správ, videí a pod.)
- získať kontakty na osoby, ktoré dokážu poskytnúť ďalšie informácie o prípade a pod.

Aj v prípade kyberšikanovania rieši prípad intervenčný tím, ktorého členom je nevyhnutne aj osoba, ktorá rozumie princípom fungovania virtuálneho prostredia.

V rovine dlhodobej intervencie je postup totožný s postupom riešenia bezprostredného šikanovania, keďže ide tiež zväčša o psychologické a organizačné riešenie následkov.

Spolupráca školy so zariadením PaP

Východiskom pre realizáciu akejkoľvek preventívnej činnosti v školskom prostredí je monitoring sociálnej klímy školy/jednotlivých tried, identifikácia potrieb, vzťahov medzi osobami školskej komunity na rôznych úrovniach (žiaci navzájom, žiaci a pedagógovia atď.), monitoring rizikového správania a pod. Preventívna činnosť v téme šikanovania/kyberšikanovania je jednou z viacerých oblastí spolupráce školy s príslušným zariadením PaP. Ide o metodickú podporu OZ zariadenia pre PZ, OZ/ŠPT škôl a jeho súčinnosť pri realizácii aktivít a programov selektívnej a indikovanej prevencie. Prínosné je nadviazať spoluprácu už pri tvorbe plánu preventívnej činnosti školy na daný školský rok (spoločná identifikácia tém, spracovanie konkrétnych postupov prevencie v súčinnosti s OZ zariadenia PaP, v prípade dlhodobých preventívnych programov ich zapracovanie aj do školského vzdelávacieho programu a pod.). Spoluprácu môžu iniciovať oba subjekty. Po vzájomnej dohode si škola v prevencii šikanovania z ponukového listu zariadenia vyberá aktivity, prípadne ucelené programy. Pri vykonávaní preventívnych činností dlhodobého charakteru je potrebné zabezpečiť informovaný súhlas zákonných zástupcov žiakov, ak to škola nemá procesne zachytené inak.

Škola môže kontaktovať zariadenie PaP aj v prípade aktuálneho výskytu incidentu, pri ktorom je prítomné podozrenie, že môže ísť o šikanovanie. Úlohou OZ zariadenia PaP je metodicky podporovať PZ a OZ, ktorí sú súčasťou intervenčného tímu alebo sa môže v rôznej miere aktívne spolupodieľať na jeho činnosti (zdieľa vlastné odborné skúsenosti s riešením šikanovania, navrhuje konkrétne opatrenia v práci s obeťou, agresorom, svedkami, triednym kolektívom a pod.). Spolupráca so zariadením PaP je vhodná aj pri nastavovaní a realizácii činností dlhodobej intervencie.

Na záver odporúčané postupy a zdroje informácií:

Súvisiaca legislatíva

Smernica č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach: www.minedu.sk/data/att/16073.pdf

Priority, odporúčania

- Monitorovať a odhaľovať negatívne javy v správaní žiakov a príznaky šikanovania využívaním rôznych diagnostických nástrojov; odhaľovať zdroje rizikového správania a sociálno-patologických javov a uplatňovať účinné prostriedky na ich elimináciu. Informovať bezodkladne zákonných zástupcov žiakov o výskyte problémového javu v správaní žiaka alebo zhoršenia jeho prospechu.
- Zvyšovať u žiakov povedomie o trestnoprávnej zodpovednosti pri prejavoch šikanovania či iného rizikového správania a u PZ a OZ ich povedomie o trestnoprávnej zodpovednosti v prípade jej neriešenia v súlade so smernicou.
- V súčinnosti so zariadením PaP spolupracovať na programoch prevencie šikanovania a vyhotovovať zápis o riešení šikanovania v súlade so smernicou č. 36/2018 a organizovať preventívne aktivity v danej oblasti.
- Pri realizácii preventívnych aktivít odporúčame poradenským zariadeniam postupovať podľa Procesného štandardu „Prevencia“ <https://vudpap.sk/wp-content/uploads/2020/12/Prevencia.pdf>
- Venovať zvýšenú pozornosť budovaniu pozitívnej klímy triedy, školy ako prevenciu šikanovania a iného rizikového správania sa žiakov

Metodické a podporné materiály

Pedagogickí aj odborní zamestnanci nájdu v týchto vybraných **webinároch** VÚDPaP informácie o šikanovaní a kyberšikanovaní a v kontexte realizácie univerzálnej a selektívnej prevencie webináre, ktoré môžu byť v praxi nápomocné pri práci s triedou, skupinou:

Šikanovanie a kyberšikanovanie v školách a možnosti prevencie, intervencie

<https://vudpap.sk/webinar-79-sikanovanie-prevencia-a-intervencia-z-pohladu-skolskeho-podporneho-timu/>

Práca s triedou

- Riešenie krízovej situácie – práca so žiakmi, s triedou
- Poradný/komunitný kruh a bezpečie v triede
- Nenávistné prejavy na internete pre odborných a pedagogických zamestnancov a rodičov
- Inovácie – “Zippyho kamaráti”
- Práca so skupinou v online priestore
- Skupinová dynamika a možnosti jej využívania v online priestore
- Sociálne vzťahy v triede – čo všetko o nich môžem vedieť? I. | II.
- Rizikové správanie žiakov v škole a čo s ním?

- Ako naučiť deti v MŠ využívať zdravé formy zvládania záťažových situácií
- Rozvíjanie odolnosti ako prevencia šikanovania a radikalizácie mládeže
- <https://www.statpedu.sk/sk/publikacna-cinnost/metodiky/>

Podcasty VÚDPaP Odborne na slovíčko a Nahlas o deťoch, ktoré sú venované problémovému resp. rizikovému správaniu (vrátane šikanovania) a môžu byť nápomocné OZ, PZ zorientovať sa v tejto problematike a v možnostiach prevencie resp. intervencie.

- Problémové správanie žiaka v škole – 1.časť
- Problémové správanie žiaka v škole – 2.časť
- Rizikové správanie a jeho prevencia
- Zažilo vaše dieťa kyberšikanu?
- Deti a hoaxy
- Máme na Slovensku detské gangy?
- Krízová intervencia a prevencia na školách a poradenských zariadeniach
- Sociálna klíma na škole a v triede
- Šikana – praktické aktivity
- Čo keď je moje dieťa agresorom?

Manuály pre odborných zamestnancov

Manuály pre OZ komplexne popisujú ich jednotlivé odborné činnosti a aj cieľovú skupinu, ktorej sa ten ktorý odborník venuje. V každom z manuálov nájdete kapitoly venované téme prevencie rizikového správania, vrátane šikanovania.

- Manuál začínajúceho sociálneho pedagóga
- Manuál začínajúceho školského psychológa <https://vudpap.sk/wp-content/uploads/2022/08/Manual-zacinajuceho-skolskeho-psychologa-v4.pdf>
- Manuál začínajúceho špeciálneho pedagóga
- Manuál začínajúceho liečebného pedagóga <https://vudpap.sk/manual-zacinajuceho-liecebneho-pedagoga-v-skole/>

Príručky, programy

Príručky a programy pre PZ a OZ s aktivitami, postupmi, ktoré sú zamerané na univerzálnu a selektívnu prevenciu rizikového správania, vrátane šikanovania.

- Cesta k emocionálnej zrelosti – metod. príručka I. | metod. príručka II. | program | manažment triedy
- Skupinová dynamika v školskej triede
- Manažment triedy
- Čo robiť keď...
- Nástrahy dnešnej doby v kontexte školskej triedy
- Násilie v škole

Spracoval:

*Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie v spolupráci s Národným inštitútom
vzdelávania a mládeže (ŠPÚ)*

Smernica č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach

Gestorský útvar: sekcia národnostného a inkluzívneho vzdelávania,
tel.: 59374428

ev. č.: 2018/6049:1-12AA

Ministerka školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky podľa § 3 písm. d) a o) zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon“) v súlade s článkom 11 ods. 2 písm. f) druhým bodom Organizačného poriadku Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky vydáva túto smernicu:

Čl. 1 Úvodné ustanovenia

(1) Táto smernica upravuje základné znaky, formy a prejavy šikanovania detí a žiakov (ďalej len „žiak“), možnosti preventívneho pôsobenia a metódy riešenia šikanovania žiakov v nadväznosti na zodpovednosť školy a školského zariadenia podľa § 144 ods. 1 písm. o) a § 153 ods. 1 zákona a na práva žiaka podľa § 144 ods. 1 písm. i) a k) zákona.

(2) Ustanovenia tejto smernice o škole sa rovnako vzťahujú aj na školské zariadenie.

Čl. 2 Charakteristika šikanovania

(1) Na účel tejto smernice sa šikanovaním rozumie

- a) správanie žiaka, ktorého úmyslom je ublíženie, ohrozenie alebo zastrašovanie iného žiaka alebo
- b) úmyselný spravidla opakovaný útok voči žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z rôznych dôvodov nevedia alebo nemôžu účinne brániť.

(2) Podstatou šikanovania je najmä

- a) úmysel ublížiť druhému fyzicky alebo psychicky,
- b) agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
- c) prevaha agresora alebo skupiny agresorov nad obeťou.

(3) Šikanovanie sa môže prejavovať

- a) v priamej forme, najmä fyzickými útokmi, urážaním, nadávkami, posmechom, zosmiešnením, príkazmi agresora vykonať určitú vec proti vôli obeť, odcudzením vecí, vyhrážaním, zastrašovaním, vydieraním, zneužitím osobných údajov, fotografií, šírením nepravdivých informácií alebo kyberšikanovaním alebo

- b) v nepriamej forme, najmä prehliadaním, ignorovaním, zámerným vyčleňovaním z kolektívu alebo nedobrovoľným vystavovaním agresívnym situáciám.
- (4) Kyberšikanovaním je priama forma šikanovania, pri ktorej ide o zneužitie informačno-komunikačných technológií (najmä telefónu, tabletu, internetu a sociálnych sietí) na úmyselné ohrozenie, ublíženie alebo zastrašovanie, pričom sa často vyskytuje v spojení s inými formami šikanovania.
- (5) Kyberšikanovanie má najčastejšie tieto znaky
- a) sociálna prevaha alebo psychická prevaha agresora, nie je nutná fyzická prevaha,
 - b) agresor vystupuje často anonymne,
 - c) útok nevyžaduje fyzický kontakt agresora a obeť,
 - d) agresor spravidla nevidí priamu emocionálnu reakciu obeť na útok s ohľadom na anonymitu a odstup, ktoré informačno-komunikačné technológie umožňujú,
 - e) útoky sa šíria prostredníctvom internetu podstatne rýchlejšie ako inými spôsobmi,
 - f) útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb,
 - g) agresor je schopný uskutočniť útok z rôznych miest,
 - h) útoky môžu mať dlhšie trvanie v čase,
 - i) obeť nemusí o napadnutí dlhšiu dobu vedieť,
 - j) obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora,
 - k) zverejnené informácie, fotografie a audiozáznamy a videozáznamy môže byť náročné odstrániť z internetu.
- (6) Šikanovanie môže napĺňať skutkovú podstatu trestného činu alebo priestupku.
- (7) Žiak, ktorý je agresorom, môže byť trestne stíhaný najmä za trestný čin
- a) ublíženia na zdraví, ¹⁾
 - b) obmedzovania osobnej slobody, ²⁾
 - c) lúpeže, ³⁾
 - d) vydierania, ⁴⁾
 - e) hrubého nátlaku, ⁵⁾
 - f) nátlaku, ⁶⁾
 - g) porušovania domovej slobody, ⁷⁾
 - h) sexuálneho násillia, ⁸⁾

¹⁾ § 155 Trestného zákona.

²⁾ § 183 Trestného zákona.

³⁾ § 188 Trestného zákona.

⁴⁾ § 189 Trestného zákona.

⁵⁾ § 190 Trestného zákona.

⁶⁾ § 192 Trestného zákona.

⁷⁾ § 194 Trestného zákona.

- i) sexuálneho zneužívania,⁹⁾
- j) krádeže,¹⁰⁾
- k) neoprávneného užívania cudzej veci,¹¹⁾
- l) poškodzovania cudzej veci,¹²⁾
- m) nebezpečného vyhrážania sa,¹³⁾
- n) nebezpečného prenasledovania,¹⁴⁾
- o) výroby detskej pornografie,¹⁵⁾
- p) rozširovania detskej pornografie,¹⁶⁾
- q) prechovávaní detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení,¹⁷⁾
- r) ohovárania.¹⁸⁾

(8) Šikanovanie môže napíňať skutkovú podstatu priestupku proti občianskemu spolunažívaniu¹⁹⁾ alebo priestupku proti majetku.²⁰⁾

(9) Skutočnosť, že fyzická osoba nie je trestne zodpovedná z dôvodu nízkeho veku²¹⁾ nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody, ktorú žiak spôsobil na majetku alebo vo veci náhrady ujmy, ktorú žiak spôsobil na zdraví. Zákonný zástupca žiaka a žiak zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne.

(10) Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenie, môže byť stíhaný najmä za trestný čin

- a) neprekazenia trestného činu,²²⁾
- b) neoznámenia trestného činu²³⁾ alebo
- c) ublíženia na zdraví.²⁴⁾

ČI. 3 Prevencia šikanovania

(1) Prevencia šikanovania sa zabezpečuje najmä formou

- a) súčasti výchovno-vzdelávacieho procesu vrátane pozitívneho vplyvu osobnosti pedagogického zamestnanca a odborného zamestnanca v rámci

⁸⁾ § 200 Trestného zákona.

⁹⁾ § 201 až 201b Trestného zákona.

¹⁰⁾ § 212 Trestného zákona.

¹¹⁾ § 215 Trestného zákona.

¹²⁾ § 245 Trestného zákona.

¹³⁾ § 260 Trestného zákona.

¹⁴⁾ § 360a Trestného zákona.

¹⁵⁾ § 368 Trestného zákona.

¹⁶⁾ § 369 Trestného zákona.

¹⁷⁾ § 370 Trestného zákona.

¹⁸⁾ § 373a Trestného zákona.

¹⁹⁾ § 49 zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

²⁰⁾ § 50 zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

²¹⁾ § 22 Trestného zákona.

²²⁾ § 341 Trestného zákona.

²³⁾ § 340 Trestného zákona.

²⁴⁾ § 158 Trestného zákona.

každodenného vyučovania, obsahového zamerania a didaktiky predmetov a prierezových tém

1. osobný a sociálny rozvoj,
2. mediálna výchova,
3. multikultúrna výchova,
4. ochrana života a zdravia,
5. výchova a vzdelávanie k ľudským právam,
6. výchova k občianstvu,
7. boj proti extrémizmu,
8. výchova k manželstvu a rodičovstvu a

b) súťaží, hier, prednášok alebo diskusií organizovaných školou alebo organizovaných inými relevantnými subjektmi.

(2) Riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ priebežne informujú zákonných zástupcov, opatrovníka, osoby, ktorým súd zveril dieťa do osobnej starostlivosti²⁵⁾ alebo do pestúnskej starostlivosti alebo do starostlivosti budúcich osvojiteľov²⁶⁾ (ďalej len „osoba, ktorá sa osobne stará o dieťa“) alebo zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu o preventívnych činnostiach školy. Pri realizácii preventívnych činností školy riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ venujú zvýšenú pozornosť efektívnosti týchto činností. Za efektívnu stratégiu v príslušnej oblasti sa nepovažujú jednorazové činnosti, kultúrne podujatia, moralizovanie a zastrasovanie.

(3) Riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ vopred preveria navrhované preventívne činnosti školy s cieľom predísť nežiaducemu vplyvu neodborných činností, ako aj škodlivému vplyvu kultov, siekt či extrémistických organizácií na žiakov.

(4) Riaditeľ školy oboznamuje s podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania

- a) všetkých žiakov príslušnej školy a ich zákonných zástupcov,
- b) zamestnancov školy príslušnej školy,
- c) osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
- d) zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu.

(5) Riaditeľ školy zodpovedá za systémové aktivity školy v oblasti prevencie šikanovania. Pri príprave a realizácii celoškolskej stratégie najmä

- a) vytvára pozitívne prostredie v škole,
- b) podporuje prosociálne správanie a vzťahy detí,
- c) určuje v školskom poriadku pravidlá
 1. správania sa vrátane sankcií za ich porušenie,

²⁵⁾ § 48 Zákona č. 36/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov.

²⁶⁾ § 103 Zákona č. 36/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov.

2. používania informačno-komunikačných technológií (mobilných telefónov, tabletov, počítačov a iných komunikačných technológií) v priestoroch školy,
- d) rozpracúva podrobnosti prevencie a riešenia šikanovania žiakov vo vnútornom predpise školy,
- e) zabezpečuje v súlade s pracovným poriadkom školy zvýšený dozor pedagogických zamestnancov cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, po jeho skončení a v čase mimo vyučovania, najmä v priestoroch, kde k šikanovaniu už došlo alebo by k nemu mohlo dochádzať,
- f) oboznamuje pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov so spôsobom oznamovania šikanovania a preverovania šikanovania,
- g) informuje o postupe pri zistení šikanovania, najmä
1. pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov,
 2. žiakov,
 3. zákonných zástupcov žiaka,
 4. osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
 5. zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu,
- h) zabezpečuje zverejnenie kontaktných údajov inštitúcií, ktoré sa prevenciou a riešením šikanovania zaoberajú,
- i) určuje v pracovnom poriadku školy povinnosť zamestnancov školy oznamovať podozrenie zo šikanovania,
- j) zabezpečuje vzdelávanie pedagogických zamestnancov v oblasti prevencie šikanovania, vrátane kyberšikanovania, prostredníctvom zvyšovania digitálnej gramotnosti učiteľov,
- k) spolupracuje s odbornými zamestnancami príslušného centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie (ďalej len „centrum“) a ďalšími odbornými pracoviskami poradenských služieb a preventívnych služieb v regióne,
- l) zapája do prevencie šikanovania žiacku školskú radu, radu školy a zriaďovateľa.

Čl. 4

Metódy riešenia šikanovania

(1) Riaditeľ školy alebo ním poverená osoba zostavuje tím zamestnancov školy, ktorý navrhuje a zabezpečuje odborný postup pri riešení šikanovania.

(2) Riaditeľ školy alebo ním poverená osoba pri zisťovaní a preverovaní šikanovania najmä

- a) zabezpečí bezodkladnú pomoc obetiam a ochranu obetí,
- b) zabezpečí dozor v triede, kde sa preveruje šikanovanie,
- c) vykonáva opatrenia na zabránenie novej krivej výpovede agresora jeho izoláciou počas preverovania šikanovania,

- d) preveruje šikanovanie bezodkladne v čase, keď agresor nie je ešte dohodnutý na spoločnej výpovedi s obeťou, svedkami alebo inými osobami, ktoré na šikanovanie upozornili,
- e) zabezpečí, aby obeť nebola konfrontovaná s agresorom,
- f) zabezpečí zistenie vhodných svedkov a uskutočnenie individuálnych rozhovorov alebo konfrontačných rozhovorov so svedkami,
- g) uchováva dôkazy pri podozrení na kyberšikanovanie v spolupráci s koordinátorom informatizácie alebo externým expertom,
- h) kontaktuje vo vzťahu k obeti, agresorovi a svedkovi šikanovania
 1. zákonných zástupcov,
 2. osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
 3. zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu,
 4. zariadenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, v ktorom je žiak umiestnený,
- i) kontaktuje miestne príslušné centrum,
- j) zabezpečí použitie anonymnej dotazníkovej metódy,
- k) vedie písomné záznamy o riešení jednotlivých prípadov šikanovania,
- l) zabezpečí pri rozhovoroch prítomnosť najmenej dvoch pedagogických zamestnancov alebo odborných zamestnancov,
- m) ohlasuje príslušným útvarom Policajného zboru podozrenie na spáchanie priestupku alebo trestného činu.²⁷⁾

ČI. 5

Opatrenia na riešenie šikanovania

(1) Opatreniami na riešenie šikanovania pre obeť a jej zákonných zástupcov, osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa a zariadenie, v ktorom je obeť umiestnená na základe rozhodnutia súdu sú najmä

- a) odporúčanie vyhľadať individuálnu odbornú starostlivosť,
- b) zabezpečenie skupinového intervenčného programu v spolupráci s centrom,
- c) zaistenie bezpečia obete,
- d) zabezpečenie informovania a poradenstva o šikanovaní pre osoby uvedené v článku 3 ods. 2.

(2) Opatreniami na riešenie šikanovania pre agresora a jeho zákonných zástupcov, osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa a zariadenie, v ktorom je agresor umiestnený na základe rozhodnutia súdu sú najmä

- a) odporúčanie zákonným zástupcom agresora vyhľadať odbornú starostlivosť centra,

²⁷⁾ V prípade podozrenia na spáchanie trestného činu sa uvedené ohlasuje orgánom činným v trestnom konaní, t.j. policajtom alebo prokurátorovi. V prípade podozrenia na spáchanie priestupku sa uvedené ohlasuje príslušnému okresnému úradu.

b) preloženie agresora do inej triedy alebo do inej výchovnej skupiny, ak je agresor schopný stále ohrozovať svoje okolie,

c) uloženie opatrenia vo výchove podľa § 58 ods. 2 a 3 zákona.

(3) Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec je povinný šikanovanie, alebo podozrenie zo šikanovania medzi žiakmi bezodkladne riešiť a každej jeho obeti bezodkladne poskytnúť pomoc.

Čl. 6

Spolupráca školy s orgánmi činnými v trestnom konaní a orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

(1) Riaditeľ školy je povinný oznámiť orgánom činným v trestnom konaní podozrenie, že žiak sa dopustil

a) šikanovania,

b) spáchania trestného činu uvedeného v čl. 2 ods. 7 alebo opakovane páchal priestupky uvedené v čl. 2 ods. 8 v súvislosti so šikanovaním.

(2) Riaditeľ školy je povinný orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately oznámiť

a) podozrenie podľa odseku 1,

b) skutočností, ktoré ohrozujú obeť, agresora alebo svedkov,

c) opatrenia, ktoré prijal podľa článku 4 alebo článku 5.

Čl. 7

Spolupráca školy so zákonnými zástupcami žiakov, osobami, ktoré sa osobne starajú o dieťa alebo zariadením, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu

(1) Pri podozrení na šikanovanie žiaka spolupracujú riaditeľ školy, koordinátor prevencie, výchovný poradca, ďalší pedagogickí zamestnanci a odborní zamestnanci s rodinou obete a s rodinou agresora.

(2) Pedagogickí zamestnanci a odborní zamestnanci dbajú pri rozhovore so zákonným zástupcom obete, agresora alebo svedka najmä na zachovanie dôvernosti informácií.

(3) Riaditeľ školy môže odporučiť zákonným zástupcom agresora a osobám, ktoré sa osobne starajú o dieťa alebo zariadeniu, v ktorom je umiestnený na základe rozhodnutia súdu, umiestniť agresora na dobrovoľný diagnostický pobyt do diagnostického centra alebo do liečebno-výchovného sanatória.

(4) O úkonoch podľa tohto článku osoba poverená riaditeľom školy vyhotovuje zápis, z ktorého po jednom vyhotovení poskytne každej zo zúčastnených osôb.

Čl. 8
Zrušovacie ustanovenie

Zrušuje sa Metodické usmernenie č. 7/2006-R z 28. marca 2006 k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov v školách a školských zariadeniach.

Čl. 9
Účinnosť

Táto smernica nadobúda účinnosť 1. septembra 2018.

ministerka

Obsah

SMERNICA Č. XX/2018 K PREVENCIÍ A RIEŠENIU ŠIKANOVANIA DETÍ A ŽIAKOV V ŠKOLÁCH A ŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH.....	1
Čl. 2 Charakteristika šikanovania	1
Čl. 3 Prevencia šikanovania	3
Čl. 4 Metódy riešenia šikanovania.....	5
Čl. 5 Opatrenia na riešenie šikanovania.....	6
Čl. 6 Spolupráca školy s orgánmi činnými v trestnom konaní a orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.....	7
Čl. 7 Spolupráca školy so zákonnými zástupcami žiakov, osobami, ktoré sa osobne starajú o dieťa alebo zariadením, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu	7
Čl. 8 Zrušovacie ustanovenie	8
Čl. 9 Účinnosť	8
Obsah.....	9